

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF BUSINESS, ECONOMICS AND LAW

Revision av gränsvärdena

En studie om hur svenska revisions- och redovisningsbyråer skulle påverkas av tillämpning av EU-direktivens maximala gränsvärden för revisionsundantag.

Kandidatuppsats i industriell och finansiell ekonomi

Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet Vårterminen
2013

Handledare:

Ted Lindblom

Författare:

Tove Hjertonsson 890517-

Daniel Abrahamsson 840626-

Förord

“It always seems impossible until it’s done” – Nelson Mandela

Vi vill rikta ett stort tack till de som hjälpt oss under resans gång.

Ted Lindblom, vår uppsatshandledare som bidragit med kloka råd och god vägledning.

Vår handledargrupp där vi tillsammans med andra studenter låtit idéer växa fram.

Avslutningsvis till de företag och personer som varit vänliga att ställa upp på intervjuer.

Göteborg, 28 Maj 2013

Tove Hjertonsson

Daniel Abrahamsson

Abstract

- Title:** Audit of the threshold values – A study of how Swedish audit- and accounting bureaus would be affected by the adoption of the EU directives maximum limits for audit exemption.
- Authors:** Daniel Abrahamsson & Tove Hjertonsson
- Supervisor:** Ted Lindblom.
- Background:** Currently Sweden has the possibility to like other EU countries raise the limits of statutory audit, but have chosen significantly lower limits. The reform was adopted in 2010 and only applies to smaller companies and there is great pressure for the limits to rise in future. This would enable Swedish companies to compete on equal terms in Europe.
- Aim:** The aim of our study is to investigate the impact of the removal of the statutory audit for smaller companies from audit and accounting bureaus perspective and also the possible impact if the limits were to rise. Furthermore we want to explore how the supplies of other financial services have developed as a result of this.
- Method:** Five interviews were conducted with companies involved in the audit and accounting industry. Information was also gathered from reports and previous studies in the field, so we could get a profound insight of how the industry has been affected and would be if the limits were to rise.
- Results:** The limits of statutory audit are suitable for big companies with more stakeholders that need trustworthy financial information. A suggestion of less strict audit is however preferable for medium-sized companies. The industry has seemingly been affected by the 2010 reform. The demand for non-audit services have increased and it is possible that it will increase even further in the future.
- Key terms:** Statutory audit, limits and audit, authorized accounting consultant, service development, audit bureau.

Sammanfattning

Titel:	Revision av gränsvärdena – En studie om hur svenska revisions- och redovisningsbyråer skulle påverkas av tillämpning av EU-direktivens maximala gränsvärden för revisionsundantag.
Skola/kurs	Handelshögskolan i Göteborg, kandidatkurs i industriell och finansiell ekonomi.
Författare:	Daniel Abrahamsson & Tove Hjertonsson.
Handledare:	Ted Lindblom.
Bakgrund och problem:	Sverige har idag möjlighet att likt andra EU länder höja gränsvärdena för revisionsavskaffande men har valt betydligt lägre nivåer. Reformen som antogs år 2010 gäller endast för mindre bolag och det råder påtryckningar om en eventuell framtida höjning för att Svenska företag skall konkurrera på lika villkor i Europa.
Syfte:	Syftet med vår studie är att undersöka vilken påverkan avskaffandet av revisionsplikten för mindre bolag har haft för revisions och redovisningsbolag samt vilka konsekvenser en höjd gräns skulle ha för branschen. Vidare vill vi undersöka hur utbudet av andra typer av ekonomitjänster har utvecklats till följd av detta.
Metod:	Fem kvalitativa intervjuer genomfördes med företag verksamma inom revisions- och redovisningsbranschen. Andra källor som använts är rapporter och tidigare undersökningar inom området. Allt för att få en så djupgående inblick som möjligt av hur branschen skulle komma att påverkas.
Resultat:	Sveriges gränsvärden är idag bra då större företag har mer intressenter som är i behov en utomstående granskning. Däremot så föreslås en inte lika strikt revision för medelstora företag. Branschen har till synes påverkats av reformen 2010 på så vis att andra tjänster efterfrågas, något som kan öka ytterligare vid högre gränsvärden.
Nyckelord:	Revisionsplikt, gränsvärden och revision, auktoriserad redovisningskonsult, tjänsteutveckling, revisionsbyrå.

Förkortningar

<i>SOU</i>	<i>Statens offentliga utredningar</i>
<i>RN</i>	<i>Revisorsnämnden</i>
<i>EU</i>	<i>Europeiska unionen</i>
<i>“THE BIG FOUR”</i>	<i>De fyra dominerande revisionsföretagen, vilka är PWC, Deloitte, KPMG och Ernst & Young</i>
<i>SRF</i>	<i>Sveriges Redovisningskonsulters förbund</i>
<i>FAR</i>	<i>Branschorganisation för redovisningskonsulter och revisorer</i>
<i>REKO</i>	<i>Svensk standard för redovisningstjänster</i>

Innehållsförteckning

FÖRORD	2
ABSTRACT	3
SAMMANFATTNING	4
FÖRKORTNINGAR	5
FIGUR OCH TABELLFÖRTECKNING	7
1. INLEDNING	8
1.1 PROBLEMBAKGRUND	8
1.2 PROBLEMANALYS.....	9
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	10
1.4 SYFTE	10
1.5 AVGRÄNSNINGAR	10
2. METOD	11
2.1 METODVAL OCH FORSKNINGSSTRATEGI	11
2.2 INTERVJUMETOD	11
2.3 PROBLEMSÖKNING OCH DATAINSAMLING	12
2.4 VALIDITET OCH RELIABILITET.....	13
2.5 FÖRFÖRSTÅELSE	13
2.6 KÄLLKRITIK	13
3. TEORI OCH TIDIGARE STUDIER	15
3.1 TJÄNSTEFÖRETAG – STRATEGIER OCH UTBUD.....	15
3.1.1 AFFÄRSSTRATEGI	15
3.1.2 AFFÄRSMODELLEN OCH HELHETSLÖSNINGAR	15
3.2 TIDIGARE STUDIER OM AVSKAFFANDET AV REVISIONSPLIKTEN	17
3.2.1 SVERIGE.....	17
3.2.2 STORBRITANNIEN.....	20
4. EMPIRI	22
4.1 PWC	22
4.2 DELOITTE	23
4.3 KPMG	25
4.4 REDOVISNINGSBYRÅ B	26
4.5 ARKIV REDOVISNING	28
5. ANALYS OCH DISKUSSION	30
5.1 FÖRÄNDRINGAR FÖR REDOVISNINGSKONSULTER	30
5.2 FÖRÄNDRINGAR FÖR REVISORER	30
5.3 FÖRÄNDRINGAR AV REVISIONS- OCH REDOVISNINGSBYRÅERNAS TJÄNSTEUTBUD	31
5.4 FÖRÄNDRINGAR FÖR INTRESSEENTER.....	32
5.5 FÖRÄNDRINGAR FÖR REVISIONS- OCH REDOVISNINGSBYRÅER.....	34
6. SLUTSATSER	36
6.1 REVISION AV GRÄNSVÄRDENA	36
6.2 FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING.....	37
KÄLLFÖRTECKNING	38

INTERVJUER.....	39
BILAGOR.....	40
BILAGA 1 ÄMNESBAKGRUND	40
BILAGA 2 INTERVJUFRÅGOR.....	44

Figur och tabellförteckning

FIGUR 1 AFFÄRSMODELLKONCEPTET	16
TABELL 1 ANTAL FÖRETAG OCH ANSTÄLLDA I SVERIGE 2008-2013	18
TABELL 2 ANTAL GODKÄNDA OCH AUKTORISERADE REVISORER I SVERIGE 1980-2012	19
TABELL 3 SLOPANDE AV REVISION BLAND SVENSKA AKTIEBOLAG UNDER NUVARANDE GRÄNSVÄRDEN I SVERIGE 2012	20

1. Inledning

Vi kommer nedan att presentera och diskutera det problem vi har valt att undersöka, förklara syftet med studien och hur vi har valt att avgränsa arbetet.

1.1 Problembakgrund

Behovet av revisorer i näringslivet växte fram i Sverige efter 1895 då aktiebolag blev revisionspliktiga. De allra första svenska revisorerna kom från Handelshögskolan i Stockholm och auktoriserades år 1912. Det var inte långt efter detta som revisionsföretag började växa fram. Den revisionsbyrå som idag går under namnet KPMG grundades 1923 och redan då insågs betydelsen av ett brett tjänsteutbud utöver revision. Idag är företaget en av "The big four" och därmed ett av de fyra världsledande företagen inom revisions- och redovisningsbranschen (KPMG, 2013).

Redovisningskonsulter har funnits under en längre tid. Det var år 2006 som Sveriges redovisningskonsulters förbund, SRF införde en auktorisation av yrkesrollen. Sedan 2009 samarbetar SRF med FAR för att få en mer helgjuten bransch med intagningskrav och kvalitetskontroller (SRF, 2013).

1988 kom Sveriges aktiebolagslag att ändras, revision skulle nu enligt lag utföras av en auktoriserad alternativt godkänd revisor (FAR, 2013).

Kravet på revision inom EU instiftades tidigare, i 1984 års revisorsdirektiv, med undantaget att mindre och medelstora företag som ligger under specifikt givna gränsvärden inte behöver ha en revisor. EU:s fjärde bolagsdirektiv har följande gränsvärden, där företag som inte uppfyller mer än ett av nedanstående villkor kan välja bort revision. Länder såsom Storbritannien och Nederländerna använder sig idag utav dessa.

- Fler än 50 anställda
- Mer än 83 miljoner kronor i nettoomsättning
- Mer än 41,5 miljoner kronor i balansomslutningen (SOU 2008:32, 86,167-169).

I Sverige tillsattes 2006 en utredning som fokuserade på att försöka förenkla lagstiftningen inom revision för småföretagare och göra den svenska lagen mer lik den i andra EU länder. Företagsamhet och konkurrens bidrar till en stimulerad ekonomi vilket regeringen nämnde som en viktig anledning till att slopa revisionsplikten för mindre företag (SOU 2007:56,91,92).

Om Sverige fortsatt skulle ha revisionsplikt för samtliga aktiebolag skulle den kostnadskrävande redovisningen och revisionen leda till ett större konkurrensmissigt underläge gentemot andra länder i Europa. Fler länder i Europa väntades följa EU:s gränsvärden för revisionsavskaffning, vilket ytterligare skulle betyda att Sverige hamnar i bakvattnet. Statens offentliga utredning föreslog de högsta möjliga gränsvärdena för Sverige, men så blev inte fallet (SOU 2008:32, 17-18). Den svenska regeringens utredning

om lagförenklingen 2006 ledde till en lagrådsremiss. Efter en proposition om lagändring bestämdes det slutligen att en reform skulle ske från och med den 1 november 2010. Gränsvärdena blev i enhetlighet med lagrådsremissen bra mycket lägre i Sverige än EU:s direktiv. Svenska företag som uppfyller högst en av kategorierna fick nu möjlighet att slopa revisionen:

- Fler än 3 anställda
- Mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning
- Mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning (Justitiedepartementet, 2010).

1.2 Problemanalys

Enligt SOU 2008 fanns det 330 000 aktiebolag i Sverige år 2007. Om den svenska reformen 2010 skulle tillämpas på 2007 års antal aktiebolag så skulle det endast ha varit 64 484 bolag som skulle bli pliktade att ha revision (20 %). Bolagen hade då en omsättning över 3 miljoner kr med fler än 3 anställda och uppfyllde därmed två av villkoren. Om gränsvärdena å andra sidan skulle höjas i enlighet med EU-direktiven så hade jämförelsevis endast 3851 aktiebolag blivit revisionspliktiga (1,17 %). En höjning skulle således innebära att de flesta företagen skulle ha möjlighet att välja bort revision. Det finns en risk att höjningen skulle kunna påverka efterfrågan av de involverade revisions- och redovisningsbyråerna.

I Sverige fanns det enligt justitiedepartementet 2010, drygt hundra revisionsbyråer. Cirka hälften av de 4000 auktoriserade och godkända revisorerna jobbade då för fem av dessa byråer. De allra största revisionsbyråerna "the big four" har idag en stark ställning på marknaden där huvudfokus ligger på revision. Den starka ställningen förstärks ytterligare av att byråerna är eftertraktade arbetsgivare enligt företagsbarometern 2013 bland ekonomistudenterna världen över.

Justitiedepartementet 2010 såg osäkert på framtiden för dessa revisionsbyråer som tydligt skulle påverkas inkomstmässigt om ett stort antal bolag skulle välja att avskaffa revision. Vikten av ett bredare tjänsteutbud antas bli större för revisionsbyråerna vid en förändrad efterfråga av revision. Vidare menade justitiedepartementet att reformen skulle kunna ge redovisningskonsulter och andra rådgivare ökade konkurrensmöjligheter gentemot de större revisionsbyråerna.

"Den nya situationen väntas leda till omstruktureringar i branschen" (justitiedepartementet, 2010, 105)

Som problembakgrunden lyfter fram var det redan år 1923 viktigt med ett brett tjänsteutbud, detta kan bli än viktigare vid höjda gränsvärden. Aaker & McLoughlin 2010 menar att tjänsteföretag måste se på hela sitt affärsutbud för att få en mer integrerad affärsmodell vilket är en avgörande framgångsfaktor.

Revision fyller trots allt en viktig funktion¹ för företag och dess intressenter. Det råder påtryckningar från bland annat näringslivet samt motstånd från andra aktörer om att ytterligare höja dessa gränsvärden. Därav är det intressant att se vilken påverkan reformen haft på branschen och hur den skulle förändras efter en höjning av gällande gränser till den maximala EU-nivån. Det är en pågående diskussion och ett till synes relevant ämne som ligger i tiden. Tidigare studier har berört konsekvenserna av reformen genom kvantitativ metod. En mer ingående analys av hur byråerna själva anser sig ha påverkats har däremot inte gjorts och inte heller med koppling till hur byråernas tjänsteutbud har förändrats.

1.3 Problemformulering

- Hur har revisions- och redovisningsbranschen förändrats sedan 2010 då det blev möjligt för mindre företag att slopa revision och hur skulle branschen komma att påverkas ytterligare om gränsvärdena höjdes?
- Hur har revisions- och redovisningsbyråernas tjänsteutbud förändrats till följd av detta?

1.4 Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka vilken påverkan slopandet av revisionsplikten för mindre bolag har haft för revisions- och redovisningsbolag samt vilka konsekvenser en höjd gräns skulle ha för branschen. Vidare vill vi undersöka hur utbudet av ekonomitjänster har utvecklats till följd av detta. Vi vill med vår undersökning bidra till en djupare förståelse för hur branschen har förändrats och kan komma att förändras i framtiden till följd av en lättnad av kravet på revision.

1.5 Avgränsningar

Revisions- och redovisningsbranschen är ständigt i förändring. Det finns diverse lagar och regler att rätta sig efter och det pågår en ständig diskussion om åtgärder som skulle kunna påverka företagen som är verksamma i denna bransch. Vi har valt att inrikta oss på slopandet av revisionsplikten för mindre bolag, och den påverkan en höjning av gränsvärdena skulle få på branschen sett från revisions- och redovisningsbyråernas perspektiv. Med vår avgränsning kommer vi endast fokusera på vad avskaffandet har för inverkan på byråerna och därav inte ta upp övriga branschspecifika regleringar. Det finns naturligtvis revisions- och redovisningsbyråer i de flesta städer i Sverige, men vi har inriktat oss på byråer i göteborgsområdet av tids- och kostnadsmässiga skäl. Ett ytterligare skäl till denna avgränsning är att byråerna i Göteborg har många klienter som skulle kunna påverkas av en eventuell höjning av gränserna, då det inte finns lika stora bolag som exempelvis i Stockholm. Vi anser det därför vara lämpligt att avgränsa undersökningen på detta sätt.

¹ För vidare förklaring till vad revision har för funktion och vilka regleringar som finns för branschen, se bilaga 1.

2. Metod

I detta kapitel kommer vi att klargöra hur undersökningen gått till, vilka metoder vi har använt oss av och förklara varför just dessa metoder kan anses lämpliga i denna studie.

2.1 Metodval och forskningsstrategi

Vi har studerat tryckta källor såsom utredningar, artiklar och kurslitteratur. En utredning som vi använt oss av är SOU från 2008, om hur avskaffandet skulle kunna påverka Sverige. Studien har varit till stor nytta och gett oss en tillförlitlig grund och jämförbar data.

En god inblick av branschen och dess påverkan fås genom att studera företag och utföra djupgående intervjuer med kompetent och involverad personal (Esaiasson et al, 2007, 258). Intervjuerna har därmed varit av kvalitativ karaktär. Nackdelen med denna inriktning enligt Svenning 2000 är att vi inte kan dra några statistiskt generaliserbara slutsatser men det är inte heller vår avsikt.

Då forskningsämnet berör många parter och är relativt brett så har vi inriktat oss på flexibilitet genom processen för att kunna gå in djupare på de intressanta problem som dykt upp längs vägen.

Vi har under vårt uppsatsskrivande valt att utgå ifrån ett induktivt angreppssätt, då vi har börjat med att samla information och sedan utifrån detta utvecklat en teori om det fenomen vi undersöker. Enligt Collis & Hussey 2009 så rör man sig från det specifika till det generella.

2.2 Intervjumetod

Enligt Holme & Solvang (1997) är det viktigt att respondenterna väljs ut på ett systematiskt sätt efter studiens ändamål. Då vår uppsats utgår ifrån revisions- och redovisningsbyråernas perspektiv har strategin varit att intervjua de ledande företagen inom branschen, de så kallade "the big four". Vår förförståelse säger oss att de har flest revisionskunder och på så sätt borde märka av en förändring.

Vi fick snabbt kontakt med personal på tre av de stora revisionsbyråerna: KMPG, PWC & Deloitte. Dessvärre valde Ernst & Young att avstå från att medverka. I vår första kontakt med byråerna informerades de om vårt syfte, problemformulering och att vi önskade lämplig respondent inom ämnet. På så vis blev vi hänvisade till personal med en ansvarig roll.

Försiktighet bör tas enligt Torhell (2004) med alltför slumpmässiga urval när det kommer till kvalitativa intervjuer, att själv välja respondenter är att föredra och då helst ett mindre antal enheter. På så vis är urvalets storlek givande för den kvalitativa djupgående informationen vi vill åt.

För ett ännu bredare perspektiv och djupgående analys tog vi även kontakt med två mindre redovisningsbyråer. Byråer som är fristående och som inte erbjuder revision som tjänst var här kriterierna.

Vi var intresserade av deras syn på den slopade revisionen och om de möjligen har erfarit en större efterfrågan. Urvalet var här inte lika specifikt, det viktiga var att de ovanstående villkoren var uppfyllda. Vi skickade ut ett antal mejl till olika redovisningsbyråer och fick svar från två av dem.

Urvalet gjordes för att få ett så brett och stort informationsinnehåll som möjligt och det kan ökas ytterligare genom att intervjua personer som är väl insatta i ämnet. Centralitet är en vanlig urvalsprincip där forskare utifrån sitt avgränsade område intervjuar "centralt placerade källor" för att få fram ett rättvisande resultat (Esaiasson et al, 2007, 258). Att tänka på enligt Holme & Solvang (1997) är att verkligheten kan förvridas då företagsrepresentanter ofta vill ge en så god bild av företaget och dess framtid som möjligt. Dessutom kan deras sätt att uttrycka sig påverka resultatet av intervjun. Forskare eller vi som uppsatsskrivande måste innan intervjun vara väl förberedda för att kunna följa med i samtalet och förstå det som sägs. Även de uppfattningar som kan synas som är icke-verbala är bra att få med.

Vi har därför innan intervjuerna satt oss in i ämnet ordentligt och har läst på om intervjumetoder och tekniker, vilket har gett oss god förståelse för själva processen. Under intervjuerna har vi presenterat oss och informerat respondenterna om vad vårt syfte med arbetet varit och att de kommer att få ta del av det slutgiltiga resultatet.

En kvalitativ intervju enligt Holme & Solvang (1997) får fram den intervjuades egna uppfattningar och värderingar. Den skall då vara av semistrukturerad karaktär, med andra ord inte så uppstyrd. Under våra intervjuer har vi utgått ifrån ett antal intervjufrågor men även låtit frågor successivt träda fram, likt ett vardagligt samtal. Syftet är att få en så djupgående och opåverkad information inom ämnet som möjligt och per automatik nå respondenternas sanna iakttagelser. Vi har inriktat oss på enkelhet och visat stort intresse och engagemang för att respondenterna skall känna sig bekväma i situationen, dessutom har intervjuerna ägt rum på deras egna kontor.

Efter varje intervju har en diskussion ägt rum så att vi med säkerhet inte missat något viktigt och att vi båda är överens om vad som blivit sagt. Vi hoppas att vi med våra kunskaper och lyhördhet förmått de intervjuade att vara uppriktiga och tala utifrån egna uppfattningar och erfarenheter för att resultatet skall bli tillförlitligt.

2.3 Problemsökning och datainsamling

Göteborgs universitetsbiblioteks söktjänster har använts för inhämtning av material i första hand. GUNDA erbjuder en generell sökfunktion bland kurslitteratur, e-böcker, tidskrifter mm. som gett oss en bra förstahandsblick på det material som fanns tillgängligt. Genom GUNDA har vi haft tillgång till ett specifikt artikelsök som vi använt oss av. Dessutom har vi sökt oss vidare på diverse specifika databaser som varit lämpliga. Libris - den nationella databasen för examensarbeten och studentuppsatser har använts för sökning av tidigare gjorda uppsatser inom ämnet, för att klargöra att vår problemformulering är unik. Här

har även google.se utnyttjas för en mer generell sökning om tidigare gjord forskning. Vi har dessutom besökt diverse branschorganisationer och myndigheters hemsidor för att få tillgång till relevant data.

2.4 Validitet och reliabilitet

Begreppsvaliditet handlar om giltighet och att utesluta systematiska fel, vilket betyder att relevanta teorier används för forskningsproblemet och den empirin vi fått fram. Reliabilitet är samma som tillförlitlighet. Har uppsatsen god validitet samt hög reliabilitet ger det resultatvaliditet, som är av stor vikt för att resultat inte skall bero på slumpen. Resultatvaliditet handlar alltså om att undersöka det vi verkligen vill undersöka, att hålla sig inom ämnets gränser och därmed minimera slumpmässig påverkan (Esaiasson et al, 2007,64–70). I och med våra intervjuer så har vi sett till att få prata med personer i branschen som har god inblick och kunskap inom ämnet. Då vi sökt efter företagets synvinkel och påverkan anser vi att trovärdigheten i de svar vi fått är stor. Vi hade inte kunnat få bättre information någon annanstans. Genom att själva ställa frågorna har vi försäkrat oss om att intervjuerna har följt de ramar vi utgått ifrån och därav anser vi att validiteten är god. Då urvalet av de små redovisningsbyråerna har skett på ett mindre systematiskt sätt, reserver vi oss för att validiteten därmed kan komma att påverkas negativt. Vi tror dock denna påverkan är ytterst marginell.

Kausala samband måste enligt Esaiasson et al 2007 identifieras på så sätt att man med säkerhet vet vad som orsakar vad. Försiktighet bör tas då en företeelse oftast beror på flera faktorer. Om vi i vår uppsats ser ett tydligt samband så måste hänsyn även tas till att sambandet kan vara av mindre grad. Då vi hanterat ämnet på ett kvalitativt sätt och ser på helheten är risken att vi missar viktiga faktorer relativt liten.

2.5 Förförståelse

Vår förförståelse har till en början påverkat vårt val av problemformulering. Efter ämnesvalet bestämde vi vilka teorier och enheter som skulle behandlas. Ansamlandet och strukturering av det empiriska materialet är en komplex process då det är många faktorer som påverkar resultatet. Inte minst våra egna subjektiva tolkningar. Under en kvalitativ forskningsprocess så måste man som Holme & Solvang (1997) menar, ifrågasätta sina egna fördomar och vara försiktig med antaganden. Istället för att bekräfta sina egna uppfattningar skall fokus ligga på själva provandet.

Med förförståelse avser Thuren (2007) att man som människa har en erfarenhetsmässig bakgrund som påverkar de intryck och uppfattningar vi har idag. Det kan även beskrivas som vår förkunskap som påverkar våra tolkningar. I vårt arbete har vi lagt tid på att se över våra erfarenheter inom området och se på uppsatsämnet med nya ögon för att få en opåverkad bild av verkligheten.

2.6 Källkritik

Vi har under datainsamlingsprocessen haft ett kritiskt förhållningssätt. Då vår studie bygger på information som vi skaffat oss genom intervjuer, artiklar, internet, rapporter och litteratur innebär det att vi använt oss

av olika källor med skiftande tillförlitlighet. Vi är av den uppfattningen att vetenskapliga artiklar, rapporter och litteratur är de mest tillförlitliga källorna. När det gäller intervjuer finns det en risk att subjektiva värderingar kommer in i bilden och det gäller att ha en kritisk inställning till detta för att erhålla ett trovärdigt resultat. Fakta som är hämtad från internet skall hanteras med försiktighet, vi har därför varit noggranna med datum, författare och domänägare.

3. Teori och tidigare studier

I detta kapitel går vi igenom vissa teorier angående utveckling av affärsstrategier och tjänsteerbjudanden. Vi belyser vikten av hållbara konkurrensfördelar och ett integrerat tjänsteutbud för att överleva i en föränderlig bransch.. Vi avslutar med tidigare studier om revisionspliktens avskaffande i Sverige och Storbritannien.

3.1 Tjänsteföretag – strategier och utbud

3.1.1 Affärsstrategi

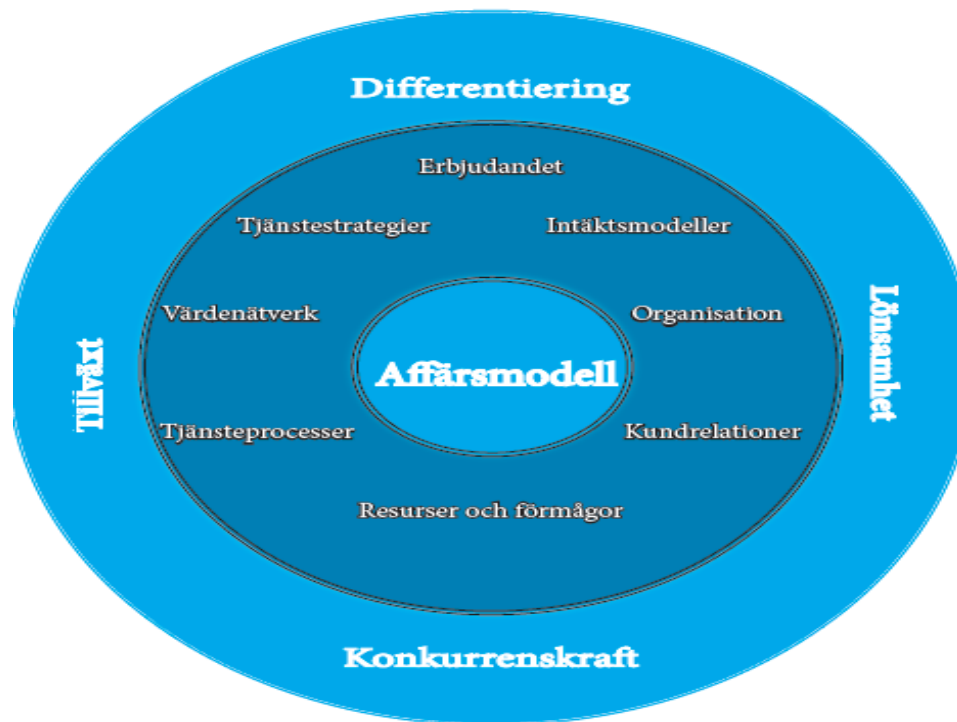
I en affärsstrategi enligt Aaker & McLoughlin (2010) preciseras på vilken marknad och på vilket sätt ett företag konkurrerar genom sina tillgångar och kompetenser. Det mest fördelaktiga för ett vinstintresserat företag är att ha en eller flera hållbara konkurrensfördelar inbäddade i sin affärsstrategi. Fördelarna skall vara av stor betydelse och skapa en för företagen överlägsen marknadsposition. Ett företag kan ha unika konkurrensfördelar genom att exempelvis konkurrera på ett visst sätt eller på en viss marknad, genom unika tillgångar och kompetenser eller utifrån själva värdet av erbjudandet.

Aaker & McLoughlin (2010) visar i en undersökning, tjänsteföretags främsta hållbara konkurrensfördelar. Studien visade att flest röster föll på företags rykte om tjänstekvalitet. Andra populära konkurrensfördelar bland respondenterna var även bra kundservice, känt företagsnamn och kompetent personal.

Samverkandet av olika tjänster i ett företag kan även det utgöra en konkurrensfördel och man skall inte bortse från att företag tillsammans medvetet eller ej, i synergi kan bygga upp ett starkare kundvärde, sänka sina kostnader och reducera investeringar.

3.1.2 Affärsmodellen och helhetslösningar

Organisationer som idag erbjuder tjänster menar Kowalkowski & Kindström (2012) bör ha ett helhetsperspektiv på företaget för att genom en så god och passande affärsstruktur som möjligt kunna öka sin lönsamhet och skapa en önskvärd långvarig konkurrenskraft. Figur 1 presenterar affärsmodellen med åtta betydande delar för ett tjänsteföretag. Dessa delar samverkar för att uppnå differentiering, lönsamhet, tillväxt och konkurrenskraft. Om ändringar skall ske, exempelvis genom ett ökat tjänsteutbud måste företaget se över hur samtliga kategorier i modellen som påverkas. Genom en helhetssyn integrera delarna på bästa sätt för att den mest betydande helheten skall bli så bra som möjligt.

(Kowalkowski & Kindström, 2012, 17)

Figur 1 Affärsmodellkonceptet

Ett företags skäl att köpa tjänster av en leverantör kan i det stora hela bero på de fördelar detta kan ge. Flexibilitet är en stor fördel enligt Kowalkowski & Kindström (2012) då företag snabbt kan få hjälp vid de mest oväntade händelserna. Kostnadsbesparingar är en annan faktor där speciellt mindre företag med varierande efterfråga kan ha svårt att nå fullt kapacitetsutnyttjande för en heltidsanställd. Det är här viktigt att mäta prestationen mot kostnaden där man beroende på uppdraget kan tjäna på att använda sig av ett externt tjänsteföretag. Risker kan även förskjutas över till annan part, så kallad riskaversion. Saknas rätt kunskap och resurser internt kan även det vara en bidragande faktor där tjänsteleverantörer har tillgång till bred och djup expertis inom ett visst område och har då möjlighet att utföra arbetet bättre än kunden. Kunden eftertraktar och kan dessutom tänka sig betala för ökade värden såsom tillgänglighet och resultat.

Författarna menar vidare på att ett integrerat erbjudande är flera tjänster som paketeras till en tjänst, så kallade helhetslösningar. Kunden kan se det som negativt då kanske inte alla tjänster efterfrågas i paketet, samtidigt som den kan innebära stor arbetsavlastning från kundens sida. Det fästs då stor vikt på att paketerbjudandet skall vara väl integrerat och flexibelt för anpassning mot kunden och förändringar på marknaden. Tjänsteportföljen måste alltså ständigt utvecklas och hänsyn måste tas till exempelvis lagförändringar, nya kunder och konkurrenter. Vid helhetslösningar skall fokus vara på tillgänglighet, resultat och kundens värdeskapande processer. Värdet av hela paketet skall överstiga de enstaka tjänsternas värde från kundens synvinkel och de skall då vara av väsentlig långvarig betydelse. Även om helhetslösningar är starkt efterfrågade inom flertalet branscher så finns det även här risker. Vid större

kontrakt och färre antal kunder ökar risken för tjänsteleverantören då en förlorad kund har stor påverkan på lönsamheten i företaget. Ett större antal kunder med färre tjänster leder istället till att risken sprider sig och kan då minskas. Om leverantören istället fokuserar på en utökning av sitt tjänsteerbjudande kan även det vara riskabelt för lönsamheten om synergier mellan tjänsterna påverkas och de behövda kompetenserna och resurserna saknas. För att kunna bibehålla en god synergi mellan tjänsterna krävs en samordnad organisationsstruktur. Fokuserar varje avdelning på sitt affärsområde kan man tappa förmågan att marknadsföra hela organisationens utbud till kunderna och begränsar därmed sitt kunskapsutbyte och synergieffekter.

Aaker & McLoughlin (2010) lyfter fram strategisk flexibilitet som företagets förmåga att anpassa sina strategier utefter interna och externa förändringar på marknaden. Då företag ser eller spår en viss branschspecifik trend är det bra om man anpassar sig så snart som möjligt för att fånga möjligheterna på marknaden. Men det kan vara riskabelt att förändras alltför snabbt, speciellt vid osäkerhet. Ett företag som investerar i förkastliga projekt kan tänkas lida för detta, bland annat genom minskad lönsamhet och splittrad företagskultur.

Mindre organisationer har enligt Kowalkowski & Kindström (2012) till skillnad från de större begränsat med resurser och kompetenser. För dem är det relevant att ha ett brett värdenätverk och många samarbetspartners för att kunna konkurrera på marknaden. Fördelen med en mindre organisation är att organisationen blir mer integrerad, sammanhållen och de har ofta en god kundrelation och djup insikt i dess verksamhet.

3.2 Tidigare studier om avskaffandet av revisionsplikten

3.2.1 Sverige

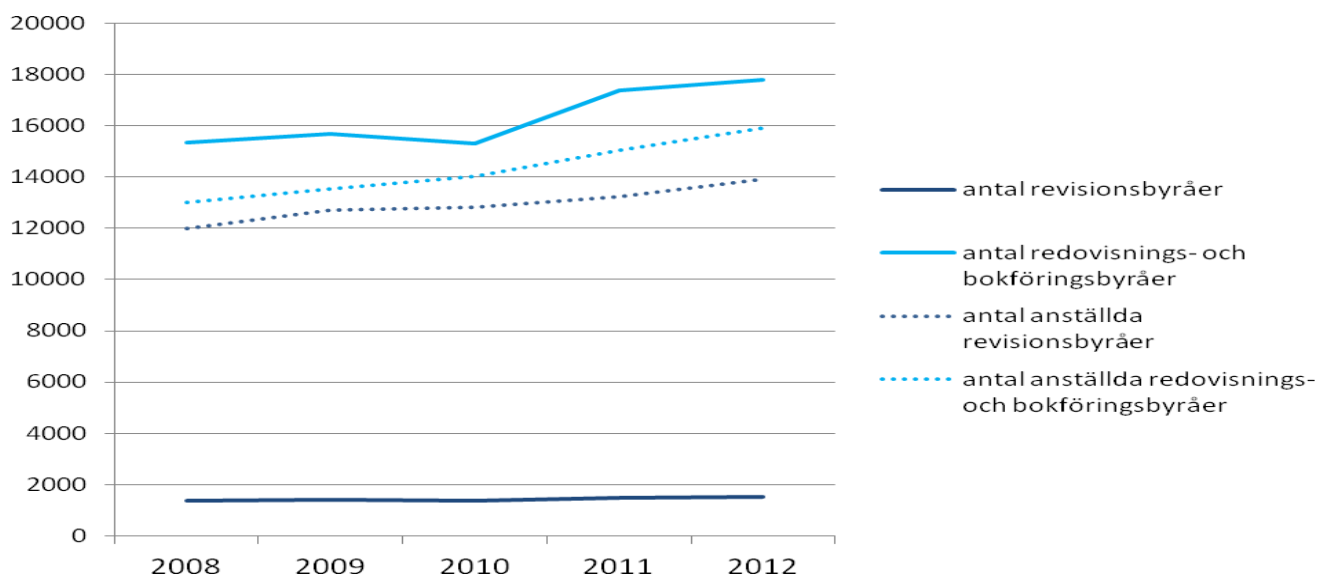
Innan Svenska företag blev revisionspliktiga 1988 så var det enbart 47 % av företagen med eget kapitel mindre än 1 miljon som valde att ha en revisor enligt SOU (2008). De hade då möjligheten att ha en lekmanarevisor vilka idag inte är tillåtna enligt lag, att underteckna en revisionsberättelse. Lekmännen försvann och revisionsplikten tvingade många bolag till att ha en revisor, även vilande bolag där varken ledningen eller företagets intressenter var i behov av någon revision omfattades av detta. Utredningen spådde att 60 % av de etablerade företagen med omsättning mindre än 5 miljoner skulle välja att ha kvar sin revisor. Bland de större företagen var intresset av revision högre, 73-81 % skulle inte ändra på sin granskning om möjligheten skulle finnas.

Tidigare utredningar uppskattar att 60-80 % av de under nuvarande gränsvärden kan komma att välja bort revision. Vilket skulle till att generera förlorade revisorsinkomster på cirka 5,8 miljarder kronor per år i Sverige. Vidare spådde SOU (2008) att reformen successivt kommer till att påverka branschen då mindre företag i allt större omfattning kommer få erbjudande om andra mer fördelaktiga ekonomitjänster.

Företagsledningen kan även utan revisionstvång ha intresse för en granskning av redovisningen och bokföringen då det kan föreligga en risk för medvetna eller omedvetna fel. Dessutom kan det från ledningens sida handla om olagliga handlingar rörande företagets redovisning som kanske inte längre kan upptäckas vid avsaknaden av en revisor. Det kan komma att påverka berörda intressenter negativt. Revisorer som upptäcker fel eller har misstanke om brott har en anmälningsskyldighet enligt svensk lagstiftning. Revision är i första hand till för ägarna men även andra intressenter såsom staten. Skatteverket är en statlig institution som jobbar för att företag skall beskatta sina intäkter, de kan även tänkas ha ett stort intresse av revision. För att skatteverket fortsatt skall få en god insyn i företag utan revisor rekommenderar utredningen att de använder sig utav andra verktyg såsom att utöka uppgiftsskyldigheten bland företag (SOU 2008:32).

Valmöjligheten att välja bort revision för mindre företag är kostnadsmässigt positivt då dessa istället kan fokusera på att stärka de interna kontrollerna menar utredningen. De kan istället för att lägga pengar på revision köpa in redovisnings- och bokföringstjänster utifrån. Utredningen spår därmed en allt större och bredare tjänsteutveckling hos revisions- och redovisningsbyråer då andra tjänster än revision kan komma att efterfrågas. Det är således viktigt att de större bolagen inriktade på enbart revision utvidgar sitt utbud för att inte tappa kunder.

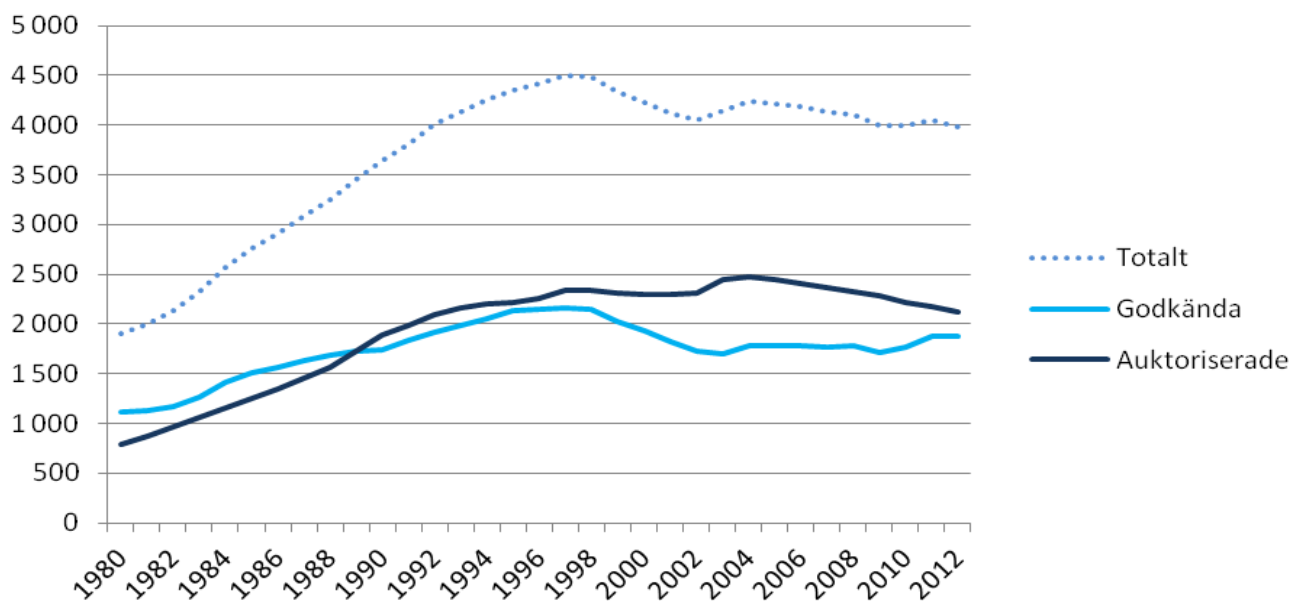
I tabell 1 presenteras antal revisionsbyråer samt redovisnings- och bokföringsbyråer i Sverige från år 2008-2012. Vi ser att revisionsbyråerna varken ökat eller minskat medan antalet anställda blivit allt fler. För redovisningsföretagen ses en kraftig ökning av antal företag efter revisionsavskaffningen och de anställda har ökat successivt under dessa fyra år (SCB, företagsdatabasen, 2013).

Tabell 1 Antal företag och anställda i Sverige 2008-2013

(SCB, företagsdatabasen, 2013)

Tabell 2 visar ett linjediagram över antalet godkända respektive auktoriserade revisorer från 1980 till 2012. En tydlig ökning av båda yrkesrollerna kan ses från 1980 fram till cirka 1997. Då revisionsplikten lagstodades 1983 kan man utläsa ett skift, då de auktoriserade revisorerna blev fler än de godkända. Sedan 1998 har speciellt de godkända revisorerna minskat i antal.

(Collins, Revisorsnämnden - statistik, 2013)

Tabell 2 Antal godkända och auktoriserade revisorer i Sverige 1980-2012

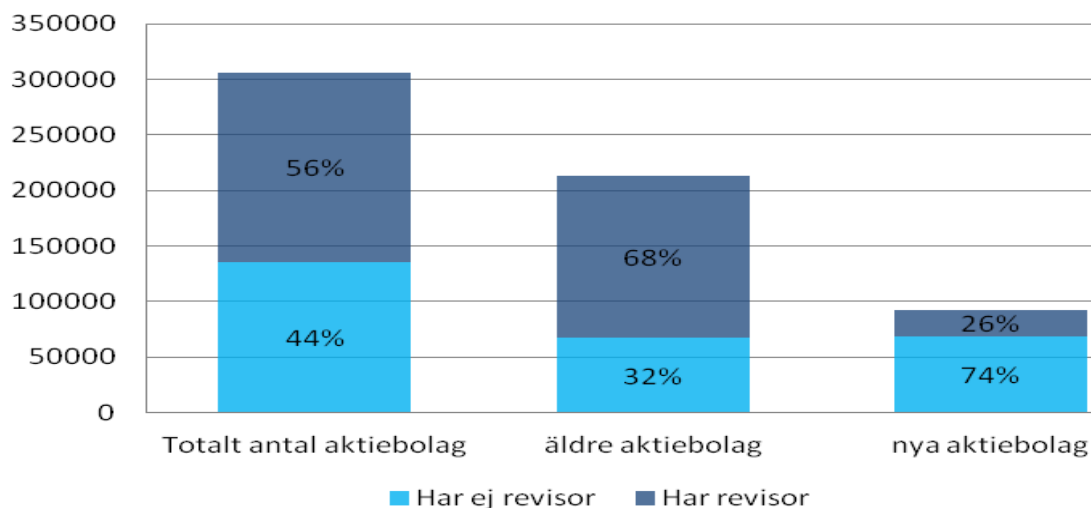
Priset för revision enligt SOU (2008) beräknas efter avskaffningen sänkas eftersom en mindre efterfrågan förväntas orsaka ett överskott av revisorer som då sänker sina priser för att inte förlora kunder. Det kan även tänkas att revisorerna i allt större grad kommer söka sig till andra tjänster i och med utvecklandet och breddningen av tjänsteutbudet. Priskonkurrens är positivt för mindre företag som kan tänkas fortsätta med revision då fördelarna kanske överstiger kostnaderna.

I en undersökning på uppdrag av FAR "förtroendet för revisorer" 2011 nämns just förtroendet för olika yrkeskategorier. Undersökningen visar intressenters grad av tillit till olika yrkesgrupper där ibland revisorer och redovisningskonsulter samt tilliten till branschen som sådan. Företagarna och företagsledarna visade sig sammanfattningsvis hysa gott förtroende till revisions- och redovisningsbranschen, där tre av fyra respondenter hade ett ganska stort förtroende. De svarande ansåg att revisorer efter läkare var den yrkesgrupp som hade störst förtroende, där ca 79 % kände ett mycket eller ganska stort förtroende.

Kreditgivare kan tänkas ha ett stort intresse av revision menar SOU (2008) eftersom de vill vara säkra på att företaget kan betala räntor och amorteringar. Det föreligger vanligtvis från låneinstitutens sida att de mindre bolagen skall visa upp en viss egendomssäkerhet eller borgen och oftast görs även en

kreditupplysning. Utredningen anser inte att de mindre företagen utan revisor kommer till att få problem med upptagandet av lån, om det skulle ske, har de alltid möjlighet att ta tillbaka revisorn.

En aktuell studie gjord av UC 2013 (svenskt affärs- och kreditupplysningsföretag) visar på att allt fler bolag väljer att avskaffa revision, statistiken ses i tabell 3. I december 2012 hade 305 606 stycken aktiebolag möjligheten till detta och av dessa valde 56 % att ha en revisor medan 44 % valde att inte ha en revisor. Lägg de resterande 107 000 revisionspliktiga aktiebolagen till så blir den totala andelen som valt bort revision 33 %. Statistiken visar även på hur valet har skilt sig mellan de äldre (minst 2 år gamla) och nya aktiebolagen där nästintill tre av fyra nya bolagen valt att slopa revision.

Tabell 3 Slopande av revision bland svenska aktiebolag under nuvarande gränsvärden i Sverige 2012

(UC, 2013)

UC (2013) har utifrån sin riskmodell "UC risk företag" beräknat fram procentuellt medelvärde för företag som riskerar ekonomiskt obestånd inom loppet av ett år. Den risken som ett företag har för en eventuell konkurs kan sägas vara betydande för dess kreditvärdighet. Studien visade att företag utan revisor hade ett högre riskmedelvärde än för de med revisor, 2,10 % respektive 1,79 %. Ser man däremot på de äldre företagen har de utan revisor ett mindre riskmedelvärde än de med revisor. Detta kan enligt UC förklaras av att det redan föreligger en stor risk hos nystartade bolag och risken blir då högre utan revisor vilket påverkar de totala riskmedelvärdena till att kanske inte vara de rätta.

Det var få företag som lämnade in en bokslutsrapport i enlighet med REKO:s standard år 2012 menar samma studie. Trots ett litet antal och utan statistisk giltighet så är det viktigt att påpeka att de företagen med bokslutsrapport utan revisor hade det minsta riskmedelvärdet på 0,87 %.

3.2.2 Storbritannien

Storbritannien har valt att tillåta högsta möjliga gränsvärde i enlighet med EU:s direktiv för sloandet av revisionsplikt. Gränsen har höjts vid tre olika tillfällen och är sedan 2004 alltså uppe på det maximalt tillåtna

gränsvärdet. Det innebär att även medelstora företag kan skippa revision om så är önskvärt. Utvecklingen i Storbritannien är av intresse även för oss i Sverige. Genom att studera konsekvenserna där kan få en bild av hur det skulle kunna bli i Sverige om gränserna höjdes även här. Värt att notera är att alla publika aktieföretag och aktieföretag som bedriver finansiell verksamhet fortfarande måste revideras (Thorell & Norberg, 2005, 25).

Det har i Storbritannien gjorts ett antal studier om vad som hänt sedan gränsen höjdes till den maximalt tillåtna. Som vi nämnt tidigare har företag i Storbritannien möjligheten att slopa revision om högst ett av följande villkor uppfylls: Fler än 50 anställda, mer än 83 miljoner kronor i nettoomsättning och 41,5 miljoner kronor i balansomslutning. 2008 var det i runda tal 900 000 företag som kunde välja att avstå från revision. Av dessa valde någonstans mellan 60-70 % att avstå från revision. Bland de allra minsta företagen är troligtvis procentsatsen ännu högre (SOU 2008:32, 86, 169).

En annan undersökning från år 2006 som presenterades av FRC (Financial Reporting Council, 2006) visade att drygt 80 % av företag valde bort revision och att andelen företag som valde bort revision ökade för varje år från 2001 till 2005. Samma studie visar också att de intressenter som tros vara mest intresserade av att företag revideras är banker och andra långgivare. Även företagsledning och aktieägare som inte är med i företagsledningen tros ha ett intresse för att ett företag väljer revision.

Collis studie från 2003 undersöker hur ledningen i mindre företag ser på en eventuell höjning av gränsvärdet till det maximalt tillåtna och vilka faktorer som påverkar om ett företag väljer frivillig revision. Det som kännetecknar de företag som väljer frivillig revision är bland annat att de har större omsättning, ledningen anser att revision ökar trovärdigheten i företagets finansiella information och leder till en bättre kreditvärdighet samt att revision bidrar till en bra kontroll över redovisningen. Vidare kännetecknas de företag som väljer frivillig revision av att de inte är helt familjeägda och att ledningen lämnar ett exemplar av årsredovisningen till banker och andra långgivare.

Andra intressanta saker som uppmärksammats av SOU (2008) är att revision inte är ett nödvändigt hjälpmedel för HM Revenue and Customs, Storbritanniens motsvarighet till skatteverket. De värdesätter istället uppgifter om vem som skrivit på skattedeklarationer med mera. Sloandet av revisionsplikten har också lett till att antalet kvalificerade revisorer har minskat och som en följd av detta är det svårare för ekonomer som vill bli revisorer att få den praktiska utbildningen som krävs.

Till sist kan nämnas att studier visar att en reviderad redovisning är en viktig faktor när banker tar beslut om att bevilja lån eller ej (Thorell & Norberg, 2005, 28). I Storbritannien har branschen som synes påverkats på diverse sätt.

4. Empiri

I detta avsnitt presenterar vi vår empiri som bygger på fem oberoende intervjuer med personer verksamma inom branschen.

4.1 PWC

PWC är världsledande inom revision och redovisning med fokus på bland annat bred kompetens, flexibilitet, kvalitet samt gentemot kunden förtroende och förståelse. Med 3800 medarbetare i Sverige, 130 kontor samt 66 000 kunder så har företaget idag en ledande ställning med ett marknadsorienterat och kundanpassat utbud av tjänster. De tjänster som erbjuds inom revision, redovisning och kvalificerad rådgivning för både internationella och svenska företag gör att företaget PWC har en stor marknad med ett brett kundsegment. Revision är ändå företagets tyngdpunkt både internationellt och i Sverige (Intervju med respondent A).

Intervju – Respondent A

Respondenten är auktoriserad redovisningskonsult samt auktoriserad revisor och har idag rollen som "engagement leader", det yttersta ansvaret för ett kunduppdrag. Vid uppdrag hos mindre kunder är det vanligt att PWC hjälper till med både redovisning och revision, så kallade kombilösningar. För att revision skall vara oberoende har revisorerna en egen avdelning på PWC. Revisorerna påverkas positivt vid kombilösningar då de är medvetna om att redovisningen är kvalitetssäkrad i enlighet med PWC: s policys. I Sverige är revisionen mer lagstyrd, vilket naturligt påverkat PWC till att fokusera på andra tjänster utöver revision. Företaget var tidigt ute med att utöka sitt tjänsteutbud till följd av revisionspliktens avskaffande, även om revision idag fortfarande är en stor betydande del för PWC. Deloitte, Ernst & Young och KPMG är de allra största konkurrenterna. Även mindre revisions- och redovisningsbyråer är märkbara konkurrenter, men där skiljer sig priset. Därutöver tror respondent A att det i framtiden kommer bli påtryckningar från andra håll, då exempelvis banker i allt högre grad erbjuder löpande bokföring online för mindre kunder.

PWC når som sagt fram till diverse olika segment och de satsar mycket på den personliga relationen till kunden enligt respondent A. De låter bland annat personalen engagera och sätta sig in i kundens verksamhet för att kunna hjälpa den på bästa sätt. Dessutom arbetar ofta en anställd med en viss kund under en längre tid. Den starka kundrelationen betyder ibland mer än priset enligt respondenten. I övrigt så jobbar företaget internt med att utbilda sin personal i enlighet med PWC: s policys.

"Vad vill du med ditt företag" är en avgörande fråga för mindre företag som står i valet att avskaffa sin revision enligt respondent A. Revision rekommenderas för kunder då det är en bra kontroll som visar på att redovisningen är korrekt utförd. Det är viktigt att skatterna bokförs på rätt sätt för företagets och dess ägares eget bästa, det är bara mänskligt att göra fel. I övrigt har mindre företag få externa intressenter förutom då externt kapital kommer in, då blir det en helt annan fråga. Företag som har fler externa intressenter har mer nytta utav kvalitetsstämpeln som revision ger, då det ökar trovärdigheten. Bokslutsrapporten är inget substitut till revision menar respondenten då den inte är till för tredjepart.

Skulle gränsvärdena höjas anser inte respondent A att det skulle påverka PWC så mycket. Största förändringen som skett är att PWC har förlorat den naturliga ingången till nyetablerade företag. Revisorn har tidigare visat för kunder att man kan hjälpa till på andra sätt och att personalen inom PWC har kompetens för detta. För ett nyetablerat företag i tillväxt är det oftast rörigt och här har det då varit populärt att hela ekonomifunktionen läggs över på PWC. Företagets ägare kan då fokusera på andra delar än de rent ekonomiska. När ingångsvägen till stor del försvunnit är det viktigt att PWC hävdar sig på annat sätt för att nå till dessa potentiella kunder enligt respondent A.

Till sist nämner respondenten att branschen ständigt är i gungning. Diverse myndigheter och organisationer är involverade i regleringen av revisorer och dess bransch, vilket medför en viss osäkerhet.

4.2 Deloitte

Deloitte är medlemmar i ett starkt globalt nätverk och är ett av Sveriges ledande revision och konsultföretag med 30 kontor runtom i landet. De har samverkande kompetenser inom tjänsteområdena revision, redovisning, skatterådgivning, business process solutions med mera. I Göteborg är kontoret centralt placerat vid brunnsparken där cirka 100 medarbetare jobbar för att lösa kunders problem genom att kombinera och integrera dess olika tjänster. Med globaliseringen söker sig allt fler företag utomlands, vilket medför att Deloitte ofta får uppdrag från utlandsägda företag. Bland klienterna finns även många av Sveriges största och små bolag. Deloitte har inga auktoriserade redovisningskonsulter. Istället för att följa REKO jobbar företaget med interna utbildningar och policys (Intervjun med Konkell).

Intervju - Malin Konkell

Business process solutions (BPS) är ett mer övergripande kundstyrt område, där personalen jobbar för att förbättra och kvalitetssäkra arbetet i kundernas ekonomifunktioner. Personalen kan gå in i roller såsom redovisningsassistent, redovisningschef, controller, ekonomichef med mera. Malin Konkell, Assistant manager på BPS nämner att Deloitte med sin breda kompetens har ett stort samarbete mellan företagets olika avdelningar, där inga strikta gränser finns. Utifrån kundernas resursbehov skräddarsys lösningar och Malin ser en allt större trend i att företag vill outsource sin ekonomihantering till ett utomstående företag med rätt expertis. För de utlandsägda företagen är det billigare att lägga över funktionen till Deloitte än att etablera ett nytt bolag från grunden med fast anställd personal med den kompetens som krävs. Att anlita en konsult i det läget är en bra och kostnadseffektiv lösning på problemet.

På kontoret i Göteborg är revision den största avdelningen, där de största konkurrenterna är PWC, KPMG, Ernst & Young, BDO med flera. BPS-avdelningen konkurrerar även med bemanningsföretag såsom Manpower och företags egna konsultavdelningar, såsom Ericssons konsulter. Trots stor konkurrens urskiljer sig Deloitte med sitt breda nätverk och spetskompetenser inom de flesta affärsområdena. Vid kombiuppdrag, då både tjänster inom revision och redovisning erbjuds granskas kunduppdragen av en speciell "independence avdelning" med säte i Stockholm. För dessa uppdrag är det en lång och omfattande

process för att revisorn skall vara oberoende och att ingen jävsituation föreligger. Idag är det stor priskonkurrens på just revision där arvodena pressas nedåt och även äldre kunder ser över sin situation trots att de egentligen är nöjda med den revision de haft tidigare. I Göteborg nämner Malin att historiskt sätt är företag bekväma i sin situation och byter ogärna bort sin revisor, men nu tycks trenden gå åt det motsatta hållet. Större företag i regionen förnyar sina uppdrag och byter revisionsbyrå. En revisors jobb går inte att effektivisera på så vis att man kan minska på den tid arbetet tar, vilket betyder att en prissänkning medför en minskad inkomst för revisionsbyråer.

Deloitte erbjuder inte sina kunder insyn i själva redovisningssystemen, men om önskemål finns så skickas rapporter ut månadsvis. Enligt Malin outsourcas ekonomifunktionen delvis för att kunden inte vill vara delaktig, men intresset ökar med kundbolagets storlek. Kontakten med kunden är dock väldigt varierande, alltifrån dagligen till en gång i månaden.

Deloitte har som sagt ingen auktoriserad redovisningskonsult, då kostnaderna är höga och ingen på företaget har de antal redovisningstimmar som krävs för en auktorisation. Malin kan inte heller se någon efterfrågan av yrkesrollen, men skulle kraven lättas skulle det möjligen bli mer aktuellt för Deloitte's personal. En annan anledning är att personalen gärna vill utvecklas och bredda sin kompetens och inte enbart arbeta med just redovisning. Malin nämner förvisso att auktorisationen är bra för de företag som inte har internutbildningar då det är viktigt att kvalitetssäkra sin personal för att undvika brister.

Företaget har enligt Malin inte upplevt någon större förändring i efterfrågan på revision efter att revisionsplikten avskaffades. Det som uppmärksammats är att Deloitte idag har ett mindre antal kunder som är nyföretagare och att en större efterfrågan kan ses på andra tjänster bland annat inom konsultation. Nya företag kan vara aningen skeptiska och ifrågasätta revisorns roll, men Deloitte har huvudsakligen större kunder och påverkas då inte särskilt mycket. De äldre etablerade bolagen slopar inte gärna revision trots möjligheten då de enligt Malin känner sig trygga med att få redovisningen granskad. Granskas den inte ökar risken för omedvetna redovisningsfel, vilket kan få allvarliga konsekvenser. Därför rekommenderar Malin revision då det är till för kundens och dess externa intressenters bästa. Annars kan en redovisningskonsult vara ett substitut.

Skulle gränsvärdena för revisionsplikten komma att höjas tror Malin inte att de skulle till att påverka Deloitte i det stora hela. De har så pass stora kunder som ändå inte går under gränsvärdena. Deloitte's mindre utlandsägda företag är kanske inte heller medvetna om lagförändringen som skett i Sverige. Malin tror inte att påverkan kommer bli så stor allmänt sett då nystartade bolag speciellt med hög tillväxt efterfrågar en partner eller något slags stöd i ekonomirelaterade frågor och då kanske väljer en revisor trots allt. Nu för tiden är revisorn någon som chefen har en god relation till där en kontinuerlig dialog förs. Kunderna har en mer positiv syn på den kvalitetsgranskningen som idag görs. Malin ser ändå positivt i att mindre företag nu själva får bestämma vad de behöver hjälp med. Höjda gränsvärden är även till stor del en

politisk fråga där politikerna vill öka landets tillväxt genom förenklade lagar för nystartade företag medan skatteverket och bolagsverket vill att redovisningen kontrolleras så att företaget exempelvis betalar rätt skatt.

4.3 KPMG

KPMG är ett av de ledande revisionsföretagen i världen. I Sverige har byrån idag omkring 1600 anställda på 60 kontor. Av dessa sitter 150 stycken i lokaler i centrala Göteborg. Tyngdpunkten för företaget ligger på revision, men man erbjuder även diverse ekonomirelaterade tjänster. Däribland kan nämnas rådgivning, bokföring och upprättande av bokslut samt skattekonsultation med mera. Företaget har en policy om att alla anställda som arbetar med redovisning skall vara auktoriserade eller besitta motsvarande kompetens. Företaget följer på så vis också REKO. Kundklientelet sträcker sig ifrån stora internationella bolag till offentlig sektor, mindre ägarledda företag och allt däremellan (KPMG, 2013).

Intervju – Camilla Einarsson

På KPMG intervjuade vi Camilla Einarsson som är avdelningschef för ekonomiserviceenheten, vilket är den avdelning som tillhandahåller redovisning, lönehantering med mera. Idag finns där 13 anställda och Camilla säger att man på KPMG var relativt sena med att starta upp en avdelning som erbjuder dessa tjänster. Den startades 2010 och företaget gör nu stora satsningar på denna typ av tjänster, då efterfrågan blir allt större. En av anledningarna till att ekonomiserviceavdelningen startades var att revisionsplikten avskaffades och KPMG ville på så sätt kunna erbjuda andra tjänster vid sidan om revision. Tjänsterna som KPMG erbjuder är mycket flexibla och kunden kan själv välja vilka delar de vill ha hjälp med.

KPMG har ett högt pris på sina tjänster men kunden kompenseras därefter med kompetent och högutbildad personal. Kunden får genom KPMG också tillgång till diverse andra specialister som finns inom företaget. Bland annat ges tillgång till skattekonsulter som är svårt för mindre byråer att erbjuda. Som redan nämnts har företaget en policy om att alla som arbetar med redovisning skall vara auktoriserad eller besitta motsvarande kompetens, men Camilla säger att det är få idag som känner till vad en auktoriserad redovisningskonsult är. Titeln har ännu inte fått något genomslag, men Camilla tror att den kan bli mer betydelsefull i framtiden när fler känner till fördelarna med denna auktoriserade roll. Det är idag få kunder som förstår skillnaden mellan en revisor och en auktoriserad redovisningskonsult. Camilla nämner också att synen på revisorn har förändrats. Relationen har blivit mer avslappnad och kunderna har en bättre förståelse för vad revisorn egentligen gör och ser det inte som något jobbigt när revisorn kommer och granskar det arbete som är gjort.

Camilla säger att KPMG:s största konkurrenter är pwc, Deloitte och Ernst & Young men att även mindre byråer ses som konkurrenter framförallt inom icke revisionstjänster. Camilla nämner dock att det oftast är mindre kvalificerad personal på de mindre byråerna. När det kommer till kontakten med kunderna sker den främst via mejl trots att detta är opersonligt, men det är enkelt och tillgängligheten är hög.

Personliga möten med kunden förekommer naturligtvis, men det är inte lika vanligt nu när det går att kommunicera online. För varje uppdrag finns det en person på KPMG som är ansvarig och väl insatt i kundens verksamhet och utöver detta så finns det backup-personal för att kunden alltid skall ha någon att vända sig till om den ansvarige skulle vara sjuk eller liknande.

Kombiuppdrag förekommer på KPMG som då utför både revision och andra ekonomirelaterade tjänster. Detta är dock hårt reglerat och KPMG får inte fatta några beslut och det finns en egen policy för att öka säkerheten om att aldrig sköta betalningar åt kunden. Camilla tror att denna typ av uppdrag kommer att minska i framtiden, just på grund av den hårda lagregleringen och risken för en ytterligare åtstramning av regelverket. Redan idag är det otillåtet att erbjuda kombiuppdrag till stora bolag.

Camilla är för revision och säger att det är viktigt och ger en hög trovärdighet gentemot företagets externa intressenter. Hon ser revision som en kvalitetssäkring. Vidare nämner Camilla att kvaliteten på årsredovisningarna som bolagsverket får in har blivit lägre och ser detta som en självklarhet då revisionsplikten avskaffats för mindre bolag. De som sköter redovisningen i vissa mindre bolag har kanske inte de kunskaper som krävs och om ingen revisor kontrollerar redovisningen är det naturligt att kvaliteten blir lägre. Camilla säger också att revision är en kostnadsfråga för mindre bolag och anser sig företag ha råd väljer man revision även om det inte är krav på det. När det kommer till större företag så tror hon inte att de kommer att välja bort revision om ingen utlösande faktor sker. En faktor kan exempelvis vara en konflikt med den nuvarande revisorn som gör att kunden avslutar samarbetet och därefter väljer att inte återuppta revisionen. En nackdel med slopandet av revisionsplikten, som Camilla har uppmärksammat, är att KPMG missar den första kontakten med mindre nystartade bolag som väljer att avstå från revision. Tidigare har det varit en väg till kunden och KPMG har kunnat erbjuda kunden andra tjänster utöver revision. Då denna möjlighet i flera fall försvunnit försöker personal från ekonomiserviceavdelningen att delta i olika forum och därigenom träffa nyföretagare och erbjuda gratis konsulttjänster som ett alternativt sätt att nå potentiella kunder. Camilla pekar återigen på den stora efterfrågan på olika ekonomitjänster och att detta är en bra väg att nå ut till de nystartade bolag som väljer att skippa revision. Under avslutningen av intervjun nämns också att det har blivit en väldigt stor konkurrens inom branschen. Det anses viktigt att vara flexibel och erbjuda låga priser. Det är främst priset som företagen i branschen konkurrerar med. Allt fler bolag som skall anlita en revisor väljer idag att begära offerter från flera revisionsbyråer istället för att anlita en byrå direkt. Detta i sin tur har lett till att priserna på revision har pressats och att det blivit mindre kostsamt för företag att anlita en revisor.

4.4 Redovisningsbyrå B

En mindre redovisningsbyrå med 5 anställda som erbjuder ekonomitjänster av olika slag, allt från löpande bokföring till upprättande av årsbokslut och rådgivning. Främst arbetar de anställda med löpande bokföring och lönehantering. På byrån är ett antal av de anställda auktoriserade redovisningskonsulter och företaget

följer REKO. Kunderna är främst små och medelstora företag och i många fall är det kunder som företaget hjälpt under många år.

Intervju – Respondent B

Respondent B berättade att efterfrågan på ekonomitjänster idag är stor och att den ökat på senare år.

Detta märker byrån av genom att de har haft mycket att göra. I en liten redovisningsbyrå är det väldigt viktigt med god kundkontakt och att verkligen sätta sig in i kundens företag. Respondent B nämner under intervjun att byråns personal är tillgänglig i stort sett dygnet runt för sina kunder. Har kunderna frågor behöver de alltså inte anpassa sig efter kontorstider. Respondent B anser att detta skiljer dem från större byråer. Den familjära känslan som finns på byrån finns inte hos de större byråerna. När det gäller uppdragen som redovisningsbyrå B har skiljer de sig åt en del. Det kan handla om längre uppdrag som pågår under flera år och ibland kan det handla om kortare insatser där flexibilitet är ett nyckelord. Respondenten säger dock att de längre uppdragen är betydligt fler och att fokus för byrån är att ha långsiktiga relationer med sina kunder. Vilket respondenten anser vara en av anledningarna till den ökade efterfrågan och således en av företagets framgångsfaktorer. De mindre byråerna med 5-10 anställda ser respondent B som sina främsta konkurrenter. De större byråerna i branschen ses inte som några direkta konkurrenter då de är betydligt dyrare än redovisningsbyrå B och andra mindre byråer.

Respondent B nämner att interna kontroller är viktiga för att undvika fel och att redovisningsbyrå B har ett bra internt kontrollsystem. Bolagsverket har anmärkt på att kvaliteten på årsredovisningar har blivit allt sämre, men detta är inte något som respondenten märkt av. De har enbart fått anmärkningar för några stafvel berättar respondenten och nämner återigen nyttan av interna kontroller. Detta leder oss vidare in på vad som hänt sedan revisionsplikten för mindre bolag avskaffades.

Respondent B säger här att de egentligen inte märkt av någon större förändring efter reformen 2010. Det enda han kommer att tänka på är att de fått mer att göra. Detta kan dock bero på flera olika faktorer, där sloandet av revisionsplikten kan vara en del. Respondent B säger att det är svårt att fastställa den exakta orsaken till att byrån fått mer att göra. Han tror inte att det blivit någon jätteskillnad sen lagen trädde i kraft utan att de flesta bolag som hade revisor innan fortfarande har det. Däremot tror samma respondent att många nybildade bolag väljer bort revision, men då företagen växer och blir större så ökar behovet av att ha en revisor. På sikt kan dock revisorerna komma att få mindre att göra, men det är en pågående process och inget som sker över en natt. Det är bara tre år sedan lagen trädde i kraft och det kommer säkert att dröja ytterligare innan man märker av de fulla effekterna. Än så länge tror respondent B dock att de flesta företag ser fördelar med att ha en revisor men att det naturligtvis är en kostnadsfråga. Bolag som omsätter mer än 3 miljoner kronor borde ha råd att ha en revisor, medan riktigt små bolag kanske inte har möjlighet att betala för revision. Respondent B menar på att den nuvarande gränsen är utmärkt och fyller sitt syfte, att förenkla för nyföretagare.

De anställda på redovisningsbyrå B rekommenderar sina kunder att ha en revisor. Revision ökar trovärdigheten för företagets externa intressenter samtidigt som det är positivt för den egna verksamheten. Skulle det ha smugit sig in ett fel någonstans upptäcks detta förhoppningsvis av revisorn. Det blir som en extra kontroll. Respondenten tror inte att en ytterligare höjning av gränsvärdena skulle påverka branschen, då fördelarna klart överväger kostnaderna för större bolag. Dessa har också fler externa intressenter än små bolag och på så vis större nytta av revision. Det blir en trygghet åt både företaget och de externa intressenterna.

Ett alternativ till revision är bokslutsrapporten och respondenten tror att banker och andra långgivare uppskattar denna om ingen revision utförts. Efterfrågan på bokslutsrapporter är dock sval än så länge. Respondenten säger samma sak om titeln auktoriserad redovisningskonsult, men tror att den kan få ett uppsving i takt med att revisorns roll blir mindre. Respondent B tror framförallt att nyföretagare kan välja att skippa revision och välja att anlita en byrå som hjälper till med bokföring istället och att en auktoriserad redovisningskonsult på sikt kan bli ett substitut för en revisor.

4.5 Arkiv Redovisning

Arkiv redovisning är en redovisningsbyrå med 8 anställda och med ett kontor beläget i centrala Göteborg. Byrån erbjuder diverse tjänster inom ekonomiområdet. Bland dessa kan nämnas löpande bokföring, lönehantering, rådgivning med mera. Arkiv redovisning vänder sig främst till mindre ägarledda företag där tyngdpunkten ligger på tjänsteproducerande företag (Arkiv redovisning, 2013). Omfattningen av uppdragen varierar med kundens storlek och flera av uppdragen har pågått under en längre tid. En av de anställda är auktoriserad som redovisningskonsult, men alla på företaget följer ändå REKO (Intervjun med Halldenius).

Intervju - Anna Halldenius

På Arkiv redovisning intervjuades Anna Halldenius och vi fick hennes syn på branschen och de förändringar som ägt rum. Anna säger att det råder stor efterfrågan på ekonomitjänster idag och att det blivit lite av en trend att outsourca ekonomifunktionen. Anna tror att det främst är de mindre bolagen i branschen som går bra, medan de större bolagen har det lite svårare då de inte anställer ny personal för tillfället. En stor anledning till den ökning som Arkiv redovisning upplever, tror Anna beror på att de har nischat sig och först och främst vänder sig till mindre ägarledda serviceföretag. De har då kunnat bli specialister på att hjälpa den typen av företag. Anna säger att även större bolag nuförtiden anlitar konsulter som hjälper dem med ekonomin. Det blir mer och mer specialisering, företag gör det de är bra på. Anna upplever också det som att statusen med en ekonomiassistent har till viss del försvunnit. Det går idag att hitta andra lösningar. Att ta in en konsult som hjälper till med bokföring och dylikt är ett alternativ.

Arkiv redovisning har uppdrag som pågår under en längre tid och de anser inte att det är lönsamt att ta kortare uppdrag. Anna nämner att det är viktigt att ha en god kundrelation och att vara engagerad i sina uppdrag. Vilket är en styrka för en mindre byrå, de större byråerna är oftast inte lika personliga som de

små. Här kommer vi in lite på konkurrenssituationen. Anna nämner att det främst är mindre och medelstora byråer som hon ser som Arkiv redovisnings konkurrenter. Vid något enstaka tillfälle har byrån upplevt konkurrens från någon av de största byråerna. Respondenten nämner att Arkiv redovisning inte riktigt lever i samma värld som "the big four" och en anledning till det är prisskillnaden. De stora byråerna tar betydligt mer betalt för sina tjänster.

Anna nämner också hur viktigt det är med intern kontroll och att Arkiv redovisning har bra system för detta. Det är viktigt att ha fungerande rutiner så att arbetet blir utfört på ett korrekt sätt. Detta har kanske blivit ännu mer aktuellt på senare år då revisionsplikten för mindre bolag slopades 2010. Anna säger att det har lett till en stor förändring i branschen, genom bland annat att de stora revisionsbyråerna köpt upp mindre redovisningsbyråer och även startat egna redovisningsavdelningar. En styrka för de större byråerna är att de kan erbjuda paketpriser, med diverse ekonomitjänster. Detta är svårt för mindre byråer.

Under intervjun med Anna kom vi också in på den auktoriserade redovisningskonsultens roll. Anna upplevde det som att de flesta kundföretag är omedvetna om vad en auktoriserad redovisningskonsult är och att det därför inte är något som efterfrågas i någon större utsträckning idag. Anna nämner att bokslutsrapporter ibland efterfrågas av banker när ingen revision är gjord, men annars upplever Anna ingen större efterfråga på dem.

5. Analys och diskussion

Branschen är ständigt i utveckling där både större och mindre förändringar kan ses efter att revisionsplikten avskaffades för de mindre företagen. Vi börjar med att se över hur lagreformen 2010 har påverkat branschen och därefter tillämpa analysen på vår huvudsakliga problemformulering, där vi svarar på frågan om hur en eventuell framtida höjning av dessa gränsvärden skulle påverka ytterligare.

5.1 Förändringar för redovisningskonsulter

Revisorn är en mycket reglerad yrkesroll som kan vara antingen auktoriserad eller godkänd och på senare tid har även yrkesrollen redovisningskonsult auktoriserats, allt för att redovisning skall hålla den kvalitet som intressenterna efterfrågar. Däremot är det ingen av våra respondenter som ser en efterfrågan av just auktoriserade redovisningskonsulter från sina kunder. I många fall är yrkesrollen okänd och har på så vis inte fått något vidare genomslag ännu. Vissa av respondenternas byråer har trots de höga kraven på utbildning och den höga kostnaden valt att auktorisera sin personal. Interna utbildningar och policys tycks dock vara mer populära. Två av respondenterna har tankar om att yrkesrollen kan komma att öka i status med tiden då allt fler kunder blir medvetna om dess fördelar. Ytterliga en respondent kan se fördelarna, men kraven är idag för höga sett i antal utbildningstimmar och pris. Det är endast de auktoriserade redovisningskonsulterna som får signera en bokslutsrapport som därigenom visar på att redovisningen är kvalitetssäkrad. Då yrkesrollen inte fått något vidare genomslag är det inte heller så konstigt att det lämnades in få bokslutsrapporter år 2012. Som respondenten på PWC nämner är bokslutsrapporten inget substitut till revision då den inte är till för tredjepart på samma sätt som revision. Respondent B har andra tankar om att bankerna och andra långgivare skulle uppskatta bokslutsrapporter. Som en utav respondenterna förklarar kan rapporten ibland efterfrågas av låneinstitut om ingen revision blivit gjord. Trots statistisk osäkerhet är det värt att nämna UC:s studie som visar på att företag som använder sig av bokslutsrapporten har ett lägre riskmedelvärde än andra företag, vid bedömning av kreditvärdighet.

5.2 Förändringar för revisorer

Till skillnad från redovisnings och bokföringsbyråernas tillväxt i branschen har antalet revisionsbyråer sedan 2008 varken ökat eller minskat. Däremot har antalet anställda på revisionsbyråer ökat. Förvisso är den marginella tillväxten i antalet anställda större i redovisnings och bokföringsbyråer. En tydlig ökning av både godkända och auktoriserade revisorer kan ses fram till 1997 då antalet var 4500 stycken. Sedan dess har antalet godkända och auktoriserade revisorer minskat med 500 till att hamna på 4000 stycken år 2012. SOU spådde 2008 tydligt denna minskning av antalet revisorer då revisionsplikten avskaffades och att andra tjänster än revision skulle komma att efterfrågas. Då revisionsbyråernas antal anställda ökat samtidigt som revisorerna blir allt färre så antar vi att ökningen kan förklaras med att revisionsbyråerna idag erbjuder andra tjänster och då anställer exempelvis redovisningskonsulter. Även i Storbritannien som har högsta möjliga gränsvärden kan trenden ses i att revisorskåren minskat efter avskaffningen. Ännu färre lär det bli då nyutbildade ekonomer som vill bli revisorer har svårt att få den praktiska utbildning som krävs.

Samtliga respondenter på de större revisionsbyråerna nämner ändå att revision är byråernas primära tjänst där större delen av personalen arbetar. Revisorns roll har förändrats enligt två av respondenterna till att bli mer som en samarbetspartner för kunderna. Kunderna har en mer positiv syn på den kvalitetsgranskning som görs idag och relationen har blivit mer avslappnad. Ytterligare bevis på den positiva synen är undersökningen om förtroende bland olika yrkeskategorier. Fyra av fem företagare och företagsledare hyste ett stort eller mycket stort förtroende till revisorer i allmänhet. Där tre av fyra även hade ett stort förtroende till redovisningskonsulter.

Precis som SOU förutspådde 2008 är konkurrensen idag hård och priserna har pressats nedåt på marknaden. Kunderna i Göteborg har tidigare inte velat byta bort sin revisor av ren vana och bekvämlighet. Idag ser emellertid många kunder istället över sin situation och begär offerter där revisionsbyråer får presentera sina revisionserbjudanden. Detta medverkar också till en högre priskonkurrens. Revisorn kan heller inte effektivisera jobbet tidsmässigt utan att kvaliteten sjunker vilket betyder att lägre priser påverkar bolagens inkomst och lönsamhet negativt. Priskonkurrens är däremot positivt för de mindre kundbolagen där revisorns nytta nu möjligen överväger kostnaden för tjänsten. Sloandet av revisionsplikten ökar de mindre företagens valmöjligheter.

5.3 Förändringar av revisions- och redovisningsbyråernas tjänsteutbud

De tre stora intervjuade revisionsbyråerna har separata avdelningar för de alla tjänsteområden som erbjuds där revision är det allra största. Utöver revision finns idag tjänster som redovisning, skatterådgivning med mera som erbjuds till alla kundsegment. De två intervjuade redovisningsbyråerna jobbar i huvudsak med löpande bokföring, rådgivning och lönehantering för främst mindre och medelstora ägarledda bolag. Samtliga respondenter har observerat att efterfrågan på ekonomitjänster har ökat kraftigt på senare tid. Precis som SOU förutspådde 2008 är det viktigt för de större revisionsbyråerna att utöka sitt utbud för att andra tjänster till följd av revisionspliktens avskaffande kan komma att efterfrågas. PWC har varit kvicka med att anpassa sitt tjänsteutbud till följd av efterfrågeförändringen vilket naturligt har varit till byråernas fördel. Det är viktigt att byråerna anpassar sig till marknaden och de som lyckas se förändringar snabbast kan därmed vinna värdefulla marknadsandelar. KPMG har å andra sidan varit lite mer försiktiga och har efter avskaffandet av revisionsplikten valt att utöka sitt tjänsteutbud och har nu en enhet för ekonomiservice. Idag satsas det ordenligt på avdelningen, vilket kan förklaras med att efterfrågan på denna typ av tjänster har ökat. Marknadsförändringar tar tid och effekterna kanske inte märks omedelbart efter att en ny reform har ägt rum.

Affärsmodellen för tjänsteföretag förklarar vikten av samverkande tjänster och en integrerad verksamhet vilket är relevant för byråernas ställning på marknaden. Flexibiliteten och anpassning gentemot kunden är av stor vikt för tjänsteerbjudande företag. Vilket samtliga av de intervjuade företagen tar stor hänsyn till med exempelvis skräddarsydda tjänstelösningar.

Kundanpassning, flexibilitet och kundrelation är några affärsstrategier som redovisningsbyrå B jobbar med. Personalen finns tillgängliga även utanför arbetstid och företaget syftar till att stärka de långsiktiga kundrelationerna, vilket för redovisningsbyrå B har blivit viktiga konkurrensfördelar. Just för mindre företag är det viktigt med en god kundrelation. Arkiv redovisning har nischat sin verksamhet då de vänder sig till ett visst segment. Detta gör att de blir experter inom sitt specifika område och möter där en allt större efterfråga. Företaget jobbar även mycket med dess kundrelationer då det är en konkurrensfördel som Anna nämner att de större byråerna kan ha det lite svårare med. Helhetsperspektivet på en organisations tjänster och dess synergi är minst sagt relevant och svårigheter ökar självklart då organisationer växer och blir allt större. Även separata avdelningar kan medföra till outnyttjade konkurrensfördelar. Samtliga av de intervjuade vid revisionsföretagen nämner dock att företagens alla tjänsteområden samarbetar på ett bra integrerat sätt. De har tillgång till ett brett värdenätverk med spetskompetens på alla hörn vilket kan ses som en stark konkurrensfördel. Så länge detta utnyttjas på rätt sätt kan storleken på företaget endast ses som något positivt.

En stor trend kan ses i att kunder alltmer önskar outsourca hela sin ekonomifunktion till en utomstående part. Kombilösningar säger sig de större revisionsbyråerna använda sig allt mer utav då efterfrågan är stor. Kombilösningar där tjänsten innefattar både revision och redovisning får idag endast göras på mindre företag samtidigt som uppdragen granskas internt för att stärka revisorns oberoende som är reglerat i lag. Då regleringen av revisorer diskuteras fram och tillbaka kan det tänkas att de större företagen i framtiden kan ha det svårt att få ha kvar dessa kombilösningar om regleringen skulle bli hårdare.

5.4 Förändringar för intressenter

Samtliga respondenter ställer sig positiva till revision och rekommenderar detta till sina kunder. Det är självklart att de stora byråerna rekommenderar revision då de själva erbjuder tjänsten. De mindre redovisningsbyråerna som inte erbjuder revision ser ändå positivt på att deras kunder anlitar en revisor. Respondent B tycker även att det är bra för den egna verksamheten då en extern part kontrollerar redovisningen, det är lätt att små fel smyger sig in och den extra kontroll som revision anses således positiv.

De intervjuade företagen nämner flera anledningar till att revision är något bra. Främst anser de att revision fungerar som en kvalitetssäkring av att redovisningen och förvaltningen av företag sköts på ett tillfredställande sätt. Den ger trygghet åt de externa intressenterna och här nämns främst banker och andra långgivare. För dessa är det av största vikt att den finansiella informationen som företag rapporterar är korrekt. För att säkerställa att låntagare kan betala ränta och amorteringar på lånat kapital. Utan revision kan det vara svårare att få låna kapital till framtida investeringar. SOU förutspådde att denna påverkan skulle bli liten i sin studie från 2008, medan UC:s studie från 2013 visar att företag med revisor har en lägre kreditrisk. Vårt att notera här är att det främst är nya bolag som väljer bort revision. Nystartade bolag har vanligtvis redan en hög risk vilket naturligtvis påverkar studiens resultat. På respondenterna verkar det som

att banker och långgivare ställer sig positiva till revision och att det är något som gynnar kunderna vid upptagande av lån. Låneinstituten brukar förutom att kontrollera mindre bolags finansiella information, kräva att de skall uppvisa egendomssäkerhet och borgen. Utöver detta görs vanligen också en kreditupplysning. Som vi redan nämnt visar UC:s undersökning dock på lägre kreditvärdighet för bolag utan revisor. Skulle det inte räcka med borgen och kreditupplysning finns ju alltid möjligheten att åter anlita en revisor. Avslutningsvis kan nämnas att vi uppfattar revision som något som banker och andra långgivare har stor nytta av.

En annan intressent som har nytta av revision är Skatteverket. Det är viktigt att rätt skatter betalas och även här fungerar revision som en extra kontroll. För småbolag med få externa intressenter kan det ändå vara viktigt med revision just för att rätt skatt skall betalas, det gäller självklart även större bolag men där finns oftast fler intressenter som har nytta av revision. SOU rekommenderade 2008 att skatteverket skall få nya verktyg att arbeta med för att kontrollera företag. Bland de förslag som nämnts är ett att införa utökad uppgiftsskyldighet för företag, detta för att en bättre kontroll skall kunna göras på bolag som valt bort revision.

Vidare nämner SOU 2008 att företagsledningen kan föredra revision trots att det inte finns något krav på detta. Fel kan smyga sig in i redovisningen och dessa kan identifieras i en revision. På så sätt finns det ett starkt skäl för företagsledare att låta en revisor revidera verksamheten. Då företagsledningen själva granskas under revisionen är det viktigt att de sköter sitt uppdrag rätt och på så vis fyller revisionen även en roll för aktieägare. Agentproblem kan minskas genom att företagsledningen kontrolleras och det leder troligtvis till att ägare och företagsledning jobbar mot samma mål. En revisor har anmälningsplikt om denne upptäcker fel eller olagligheter och vid avsaknad av en revisor riskerar man att missa dessa. Naturligtvis har även staten ett stort intresse av att olagligheter upptäcks. Flera av respondenterna har också nämnt att revision kan vara ett sätt att upptäcka fel. Det är mänskligt att göra fel och det kan leda till allvarliga konsekvenser. Respondenterna nämner detta som en ytterligare fördel med revision. Att ett företags finansiella information är korrekt är något som gynnar alla externa intressenter. Här är alla respondenterna överens om att revision fyller en viktig roll, även om vissa intressenter har mer nytta av den än andra.

I Storbritannien visar FRC:s studie på att banker och långgivare är de intressenter som tros ha störst intresse av att revision utförs, men där nämns också att det är viktigt för aktieägare och företagsledning. Collis 2005 kom i sin studie fram till samma slutsats, att revision ökar trovärdigheten i företags finansiella information och leder till bättre kreditvärdighet och därför är till nytta för de externa intressenterna. Samma studie visar också på att de bolag som väljer frivillig revision har större omsättning. Detta kan bero på att större bolag oftast har fler intressenter och på så vis har en större nytta av revision än mindre bolag. Däremot ser inte Storbritanniens svar på Skatteverket (HM Revenue and Custom) revision som något nödvändigt

hjälpmedel. De använder sig av andra verktyg istället. På den punkten skiljer sig alltså länderna åt. I övrigt kan vi konstatera vissa likheter de bägge länderna emellan.

5.5 Förändringar för revisions- och redovisningsbyråer

Tidigare utredningar visade för mindre bolag på att 60-80 % skulle välja bort revision om de fick möjlighet. 19-27 % av de större bolagen skulle om de fick möjlighet välja bort sin revision. Intresset för revision är då som synes högre. UC:s studie från 2013 visade att 44 % av de mindre företagen under gränsvärdena valt bort sin revision. Färre har alltså valt bort revision än vad som förutsågs av SOU 2008. Av ca 300 000 icke revisionspliktiga bolag ingår lite under 100 000 nya aktiebolag(högst två år gamla) där hela tre av fyra valt bort revision. De äldre bolagen(minst två år gamla) tycks ännu vara skeptiska till denna valmöjlighet, där endast 32 % av de lite mer än 200 000 bolagen avslutat sitt revisorsuppdrag. Det vi kan konstatera är således att de nyetablerade aktiebolagen är mer entusiastiska till reformen. Storbritannien som följer EU-direktivens maximala gränsvärden hade år 2008, 900 000 bolag möjligheten att frångå revision. Av dessa valde totalt 60-70 % bort revision, nio år efter att reformen skett. Företag i Storbritannien har via tre successiva gränsvärdeshöjningar haft tid till att anpassa sig. Det kan tänkas att skepticisken har minskat med tiden och alltfler företag har valt bort revision. Påverkan i Sverige har än så länge blivit klart mindre än i Storbritannien men som sagt så kan det ta tid innan den egentliga effekten kan konstateras.

Respondenten nämner också att det antagligen är en långsamgående process.

Totalt 2012 var det approximativt 135 000 (44 %) aktiebolag som slopade revision. De intervjuade företagen ser trots denna höga siffra ingen minskning av efterfrågan. De stora revisionsbyråerna har generellt sätt mest större kunder som idag går över de nuvarande gränsvärdena vilket innebär att efterfrågan på revision inte minskat betänkligt. En tydlig förändring är den naturliga ingångsvägen till nya kunder. Det blir svårare att nå dessa kunder då den lagstadgade revisionen för dessa försvunnit och många av bolagen då väljer bort denna. De stora revisionsbyråerna får idag hitta andra lämpliga vägar för att nå de nystartade, exempelvis genom diverse forum som respondenten på KPMG nämner. Redovisnings och bokföringsbolagen som intervjuades upplever heller inga dramatiska förändringar, men de jobbar som sagt inte med revision. Respondenten på arkiv redovisning upplevde det däremot som att de stora aktörerna inom revisionsbranschen efter reformen flyttade fram sina positioner. Redovisningsbranschen blev därmed mer konkurrensutsatt.

Skulle vi i Sverige använda oss av samma gränsvärden som Storbritannien skulle det innebära att endast en ytterst liten andel var tvingade till revision. 1,17 % av företagen år 2007. Respondenterna för de tre stora revisionsbyråerna tror ändå inte att påverkan skulle bli så omfattande. Det är tydligt att dessa företag ser revision som en självklarhet för de större kundbolagen. Respondenten på KPMG anser det vara en kostnadsfråga, har man råd väljer man revision. Vid en gränsvärdeshöjning tror samma respondent att endast ett mindre antal av de större bolagen skulle välja bort revision så vida ingen utlösande faktor sker.

Respondent B menar att de flesta bolag över tre miljoner i omsättning borde ha råd med revision då fördelarna överväger kostnaderna. Samma respondent anser att dagens gränsvärden är utmärkta för Sverige och de fyller den funktion som eftersträvades när reformen trädde i kraft, nämligen att förenkla för småföretagare.

6. Slutsatser

6.1 Revision av gränsvärdena

Nära tre år efter revisionen avskaffats för mindre företag i Sverige har nästan hälften av de som fått valmöjligheten valt bort revision. Motsvarande andel i Storbritannien är betydligt större. Storbritanniens successiva ökning av gränsvärdena ser vi som något positivt då revisions- och redovisningsbyråerna har haft tid till anpassning. Detta är något som vi i Sverige skulle kunna adoptera för att underlätta för revisions- och redovisningsbyråerna. Revisionen har förändrats till att bli mer efterfrågestyrd med pressade priser och en förändrad roll för den granskade revisorn, som idag verkar mer lik en samarbetspartner i enlighet med kundens önskemål. Den förändrade rollen har lett till en mer positiv syn vilket kan tänkas vara avgörande för yrkets framtida efterfråga.

Stora företag har en större nytta av revision då de har fler intressenter som har behov av korrekt finansiell information. Fördelarna väger klart över nackdelarna. Om gränsen skulle höjas till EU-direktivens maximala skulle de allra flesta aktiebolag få valmöjligheten att slopa revision. Då Storleken på kunden är avgörande visar vår studie på att procentandelen av företagen som avskaffar revision blir mindre än i nuläget.

Det kan det tänkas att fler av de mindre företagen kan komma att välja bort revision som en konsekvens av höjda gränsvärden. Förändringar tar tid och det kan därför dröja innan den verkliga effekten syns. Vi tror således att branschen förr eller senare kommer påverkas ytterligare, dock ej så markant som i Storbritannien. Vi har i vår studie kommit fram till att det är många olika faktorer som influerar branschen som kan förstärka denna påverkan vilket kan leda till en viss osäkerhet kring vårt resultat.

Idag har KPMG, PwC och Deloitte samtliga stora revisionsavdelningar. Genom minskad efterfrågan, priskonkurrens och möjligen striktare regler kring kombilösningar kommer det att beröra dessa byråer. Revisionen kommer inte vara lika självklar och de större revisionsföretagen skulle få anpassa sig om de fortsatt önskar nå fram till de mindre och nyetablerade kunderna.

Det är positivt att byråerna börjat lägga allt större tyngd på ickerevisionstjänster som är mycket efterfrågade i dagsläget. Konkurrensen kommer till att hårdna bland dessa tjänster och skulle i framtiden kunna leda till en allt större efterfrågan av just auktoriserade redovisningskonsulter som är kvalitetssäkrade och framträder som "den bästa av sin sort". Bokslutsrapporten kan även bli mer eftertraktad för företag utan revision då den är en kvalitetsstämpel på redovisningen. Då revision och bokslutsrapporten befinner sig på helt olika nivåer hade möjligen något mittemellan varit att föredra, en förenklad revision. En inte lika kostsam och grundlig sådan som riktar sig till mellanstora företag men även mindre företag som önskar kvalitetssäkra sin redovisning och rapportering gentemot externa intressenter.

Reformen 2010 syftade till att förenkla för småföretagen, vilket den även gjort. Vår uppfattning är att höjda gränsvärden inte kommer generera ett lika stort antal revisionsavskaffande företag som i Storbritannien. Vi

anser det ändå vara positivt med något högre gränsvärden. Just för att stärka de mindre och medelstora företagens ställning, med en ökad valfrihet.

De större revisionsbolagen som intervjuades visade ge oss användbar empirisk data men vi vill återigen poängtera svårigheten med tillförlitlig information då respondenterna har intresse av att ge en så god bild av byråerna som möjligt. Vilket kan påverka tillförlitligheten. Detsamma gäller det slumpmässiga urvalet av de två mindre redovisningsbyråerna. Vi kan ej få fram generella slutsatser utan resultatet gäller endast för de intervjuade företagen. Dock bidrar vår uppsats till en förståelse hur branschen kan ha påverkats och kan komma att påverkas vid höjda gränsvärden. Med hjälp av denna studie hoppas vi därmed kunna bidra med idéer till framtida forskning på området.

6.2 Förslag till vidare forskning

Studier om konsekvenserna för den avskaffade revisionen hade varit intressant att se med andra metoder såsom kvantitativa för att kunna fastställa statistisk generaliserbarhet.

Det hade även varit intressant med en casestudie om mindre nystartade företag och undersöka kvalitativt vad dem grundar sitt beslut på att ha revisor eller ej.

Om gränsvärdena i framtiden skulle höjas hade det varit intressant att göra om denna studie, se på konsekvenserna och jämföra resultatet med vår studie.

En större undersökning om auktoriserade redovisningskonsulter skulle även det vara spännande då rollen idag inte alls är efterfrågad men som i framtiden kan bli mycket betydande. Varför är efterfrågan så pass liten hos kunder idag?

Källförteckning

- Aaker, D & Mcloughlin, D, 2010. *Strategic market management - global perspectives*. Hoboken, NJ: John Wiley & sons
- Arkiv redovisning, 2013. *Om oss*. <http://www.arkivredovisning.se/om-oss.html> [hämtad 2013-04-25]
- Bokslutsrapporten, 2013. *Svensk standard för redovisningstjänster, REKO*.
<http://bokslutsrapporten.se/reko-svensk-standard-for-redovisningstjanster/> [hämtad 2013-04-14]
- Collis, J, Hussey, R, 2009. *Business research – a practical guide for undergraduate & postgraduate students*. 3. uppl. England: Palgrave Macmillan.
- Collis, Jill, 2003, *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit - a Research Report for the DTI*. Oktober. <http://www.bis.gov.uk/files/file25971.pdf> [elektronisk källa][2013-04-21]
- Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L, 2007, *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3 uppl. Stockholm: Norstedts juridik AB
- FAR, 2006. *Revision – en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR förlag
- FAR, 2011. *Förtroendet för revisorer*. 2 Maj.
<http://www.far.se/PageFiles/2174/FORTROENDEUNDERSOKNINGEN.PDF> [elektronisk källa][hämtad 2013-04-21]
- FAR,2013. *Om oss*. <http://far.se/Templates/Pages/Far/StandardPage.aspx?id=328&epslanguage=sv-SE> [hämtad 2013-04-10] Historik. <http://far.se/sv-SE/Om-oss/Historik/> [hämtad 2013-04-14]
- FRC(Financial Reporting Council), 2006. *Review of how accountants support the needs of small and medium-sized companies and their shareholders*. December.
www.frc.org.uk [elektronisk källa][2013-04-21]
- Företagsbarometern, 2013. *The universum swedish student survey. Field of study: business*.
<http://www.universumglobal.com/IDEAL-Employer-Rankings/The-National-Editions/Swedish-Student-Survey> [Hämtad 2013-03-29]
- Justitiedepartementet, 2010. *En frivillig revision*. Faktablad, Regeringskansliet Ju, Stockholm. November.
<http://www.regeringen.se/sb/d/12659/a/154834> [elektronisk källa][2013-04-15]
- Holme, I M, Krohn Solvang, B, 1997. *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. Uppl. Lund:studentlitteratur AB
- Johansson Svante, 2011. *Svensk associationsrätt i huvuddrag*. 10. uppl. Stockholm: Norstedts juridik AB.
- Justitiedepartementet, 2010. *Lagrådsremiss – en frivillig revision*. Utgiven 26 mars.
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/28/39/e2153c8f.pdf> [elektronisk källa][hämtad 2013-04-28]
- SFS, 1999:1079 *Revisionslag*, § 5, justitiedepartementet
- Kowalkowski, C, Kindström, D, 2012 *tjänster och helhetslösningar – nya affärsmodeller för konkurrenskraft*. 1:1 uppl. Malmö: Liber AB
- KPMG, 2013. *Vår historia*. <http://www.kpmg.com/se/sv/om-kpmg/kpmgikorthet/sidor/var-historia.aspx> [hämtad 2013-04-15] *Organization*.

http://www.kpmg.com/global/en/about/organization/pages/default.aspx?utm_medium=mdd&utm_campaign=mdd-global&utm_source=link [hämtad 2013-04-15] *KPMG i korthet*.

<http://www.kpmg.com/se/sv/om-kpmg/kpmgikorthet/sidor/default.aspx> [Hämtad 2013-05-15]

La Torre Ek, A, Persson, M, 2012. *Libers lagtexter*. 2. uppl. Malmö: Liber AB

Larsson, S Lilja, J och Mannheimer, K, 2005. *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur AB

Regeringskansliet, Justitiedepartementet 2010-03-25. *pressmeddelande: En frivillig revision*.

RN, 2013. *Om RN*. http://www.revisorsnamnden.se/rn/om_rn_4706.html [hämtad 2013-04-14]

SCB, (Statistiska centralbyrån), uppdaterat: 2012-12-03. *Företag och anställda (FDB) efter näringsgren SNI2007 och storleksklass, år 2008 – 2012*. www.scb.se [Hämtad 2013-05-05]

SFS, 2001:883 *Revisorslag* § 20, Justitiedepartementet

SOU (statens offentliga utredningar), 2008:32. *Deltänkande av utredningen om revisorer och revision avskaffandet av revisionsplikten för små företag*. Stockholm: Edita Sverige AB

SRF, 2013. *Om den auktoriserade redovisningskonsulten*.

http://www.srfkonsult.se/portal/page/portal/srf/medlem/bli_medlem/Auktoriserad_Redovisningskonsult [hämtad 2013-04-14]

Svenning, Conny, 2000. *Metodboken samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling*. 4. uppl. Eslöv: Lorentz

Torhell, Sven-Erik, 2004. *Kvalitativ intervju*. Malmö: Liber AB

Thorell, P, Norberg, C, 2005. *Revisionsplikten i små aktieföretag*, Rapport beställd av svenskt näringsliv, utgiven i Mars.

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00000/Revisionsplikten_i_sm__458a.pdf [elektronisk källa][2013-04-14]

Thurén Torsten, 2007. *Vetenskapsteori för nybörjare*. 2. Uppl. Stockholm: Liber AB

UC, 2013. *Nästan hälften av aktieföretagen avstår från revisor och lägre kreditvärdighet bland de nystartade*. <https://www.uc.se/Foretag/tjanster/tjanst/kreditguiden/nyhetsbrev/nastan-halften-av-aktieföretagen-avstar-fran-revisor-och-lagre-kreditvardighet-bland-de-nystartade.html> [hämtad 2013-05-02]

Intervjuer

Respondent A, 2013. *Auktoriserad revisor och auktoriserad redovisningskonsult*, PwC, Göteborg. Enskild intervju 22 April.

Collins, Lee, Leena, 2013, revisorsnämnden, statistik revisorer 1973-2012. Enskilt e-postbrev 2 Maj.

Einarsson, Camilla, 2013. *Avdelningschef för ekonomiserviceenheten*, KPMG, Göteborg. Enskild intervju 23 April.

Respondent B, 2013. *Auktoriserad redovisningskonsult, Redovisningsbyrå B*, Göteborg. Enskild intervju 19 April.

Halldenius, Anna, 2013. *Auktoriserad redovisningskonsult, Arkiv redovisning AB*, Göteborg. Enskild intervju 11 April.

Konkell, Malin, 2013. *Assistant manager BPS, Deloitte*, Göteborg. Enskild intervju 25 April

Bilaga 1 Ämnesbakgrund

Revision

Granskningen och bedömningen av ett företags årsredovisning, bokföring och ledning kallas revision. Denna granskning skall vara så ingående och omfattande som god revisionsred kräver (Revisionslag 1999:1079, § 5). Vidare skall en revisor utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina ställningstaganden, revisionsverksamheten skall organiseras på sådant sätt att dessa krav uppfylls (revisionslag 2001:883 § 20). Meningen med revision är alltså att få en oberoende kontroll av företagets årsredovisning, bokföring samt att företagsledningen har förvaltat verksamheten enligt gällande lagar och regler. Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvar för att den finansiella information som ett företag lämnar är korrekt. Revision fungerar sedan som en kvalitetskontroll av denna information. Hade det ej funnits en oberoende kontroll ökar risken för att den bild företaget sänder ut är felaktig. Revision ökar därför trovärdigheten för företaget och hjälper dess intressenter att få ett tillförlitligt beslutsunderlag (Revision, FAR, 2005, 19-22).

FAR

FAR är en branschorganisation för revisorer, redovisningskonsulter och rådgivare. Förkortningen FAR stod tidigare för föreningen auktoriserade revisorer, men numera kan alltså både godkända revisorer och redovisningskonsulter vara medlemmar i organisationen. FAR slogs 2006 samman med SRS, Svenska Revisorsamfundet och föreningen auktoriserade revisorer. De arbetar för att utveckla revisions- och redovisningsbranschen bland annat genom rekommendationer och utbildning. Ett annat område de intresserar sig för är att öka förtroendet och höja statusen för revisorer och redovisningskonsulter. Som ett led i detta, kan numera en redovisningskonsult bli auktoriserad på samma sätt som en revisor. Utbildningen som FAR erbjuder inom dessa områden sker genom det helägda dotterbolaget FAR akademi. Genom detta bolag ger man också ut böcker inom bland annat områdena revision och redovisning där aktuella lagar och rekommendationer med mera finns samlade (FAR, 2013).

SRF

SRF står för Sveriges redovisningskonsulters förbund och är en branschorganisation för redovisningskonsulter. År 2006 införde de en auktorisation för att öka statusen på yrket. Denna auktorisation har sedan 2009 bedrivits tillsammans med FAR. Tanken med denna auktorisation var att förutom att öka statusen på yrket se till att de auktoriserade redovisningskonsulterna följde ett speciellt regelverk, nämligen Reko. Tanken är att detta skall fungera som en offentlig kvalitetsstämpel. SRF ligger

dessutom tillsammans med FAR bakom den så kallade bokslutsrapporten. Det är ett alternativ till revision, för att kvalitetssäkra redovisningen. Mindre bolag kan således använda bokslutsrapporten som ett kvitto på att redovisningen är tillförlitlig och ökar på så vis trovärdigheten gentemot sina intressenter, som till exempel banker och andra långgivare. För att kunna utfärda en bokslutsrapport krävs det att man är en auktoriserad redovisningskonsult. Förutom detta är SRF delaktig i utformandet av lagar på området och dessutom har de representanter i flera normgivande organ. SRF är således en organisation som är viktig för redovisningsbranschen (SRF, 2013).

RN

Revisornämnden är en statlig myndighet med ansvar för revisorsfrågor. De två huvuduppgifter denna myndighet har är att för det första se till att det finns kvalificerade revisorer som kan utföra revision på de bolag som enligt gällande lagar behöver detta. För det andra skall myndigheten utöva tillsyn över dessa revisorer och se till att gällande lagar och regler följs samt att den revision som de utför håller hög kvalitet. RN är alltså den myndighet som arrangerar de prov som behövs för att få revisors- eller högre revisorsexamen. Examen krävs för att man skall kunna ansöka om att bli godkänd eller auktoriserad revisor. Det är även revisornämnden som godkänner dessa ansökningar. Vidare hanterar RN även auktorisation och registrering av revisionsbolag. När det gäller tillsynen sker detta på två sätt. RN provar anmälningar som kommer in mot revisorer. Dessa kan till exempel komma från klienter eller myndigheter som tycker att revisionen inte utförts på ett korrekt vis. RN har även en kontrollerande verksamhet där man väljer ut revisorer eller revisionsbolag på ett systematiskt sätt och kontrollerar att revisionen håller en hög kvalitet. RN har också ansvar för att god revisorssed och god revisionsmed utvecklas på ett tillfredsställande sätt, detta sker genom olika uttalanden och föreskrifter (RN, 2013).

Revisorn

Revisorn är den yrkesperson som utför revision. Revisorns arbete utmynnar sedan i rapport, en så kallad revisionsberättelse. Revisionsberättelsen skall var skriftlig och den skall visa till vilken grad det granskade materialet är pålitligt. Man kan antingen vara godkänd eller auktoriserad revisor. En auktoriserad revisor behöver fyra års universitets- eller högskolestudier med ekonomisk inriktning och fem års praktik under handledning av en godkänd eller auktoriserad revisor. Utöver detta krävs att man avlägger en revisorsexamen samt en högre revisorsexamen. Kraven för en godkänd revisor är något lägre. Det krävs tre års universitets eller högskolestudier med ekonomisk inriktning samt tre års praktik under handledning av en godkänd eller auktoriserad revisor. För att kunna titulera sig godkänd revisor krävs också att en revisorsexamen avläggs. Dessa bägge titlar är lagskyddade och det krävs alltså att de ovan nämnda villkoren är uppfyllda för att man skall få använda sig av dessa titlar (Far, Revision, 2006, 11-13, 21-22).

Auktoriserad redovisningskonsult

Sedan mars 2013 ingår även auktoriserade redovisningskonsulter i beskrivningen av FAR. Auktoriseringen är en kvalitetsstämpel på redovisningskonsulter och för att uppnå denna titel krävs en viss vidareutbildning och avläggande av ett prov. Meningen med denna auktorisation är att säkerhetsställa att konsulten har den kunskap som krävs samt att konsulten följer REKO, Svensk standard för redovisningstjänster (FAR, 2013). Denna standard innehåller rutiner och riktlinjer för att redovisningen och de tjänster som utförs håller en hög kvalitet (Bokslutsrapporten, 2013). Som vi tidigare nämnt så är det endast en auktoriserad redovisningskonsult som kan utfärda en bokslutsrapport och denna kan alltså fungera som ett alternativ till revision för mindre bolag. Detta har aktualiserats allt mer sedan revisionsplikten för mindre bolag avskaffades 2010 (SFR, 2013). Auktoriserad redovisningskonsult är inte någon lagreglerad yrkesroll, det finns således inte uttryckt i lag att redovisnings och bokföringsuppgifter behöver utföras av någon med en särskild behörighet. En auktorisation skall då endast ses som en kvalitetssäkring av konsulten (SOU 2008:32, 134).

Revisorns regelverk

Svenska bolag och föreningar går under begreppet associationer. För de som vill bilda en association så finns det flertalet olika juridiska organisationsformer att välja mellan, men det behöver inte alltid vara valfritt. Här nedan presenteras kortfattat de olika bolagsformerna.

- Handelsbolag - Två eller fler utövar gemensamt näringsverksamhet efter avtal där samtliga bolagsmän ansvarar för bolagets förpliktelser.
- Kommanditbolag - Ett handelsbolag där minst en har ansvar för bolagets förpliktelser och de andra är då kommanditdelägare.
- Aktiebolag - Den vanligaste formen utav näringsverksamhet. Bildas med en eller flera aktieägare. Aktieägarna ansvarar här inte personligt för bolagets skulder. Aktiebolagen kan delas upp i privata och publika aktiebolag där endast de publika går under EU:s andra bolagsdirektiv. Ett privat aktiebolag skall ha ett aktiekapital på minst 50 000 kr medan ett publikt aktiebolag skall ha aktiekapital på minst 500 000 kr.
- Ekonomisk förening - En förening av samarbetande alternativt ideell karaktär med syftet är att främja medlemmarnas ekonomiska intresse
- Ideell förening - En förening av ideell karaktär alternativt med ändamålet att främja medlemmarnas ekonomiska intresse. (Johansson, 2011, 19, 43-50)

De flesta associationernas finansiella ställning och resultat skall bokföras och redovisas enligt lag där de större aktiebolagen har krav på att tillämpa internationella redovisningsstandarder (Johansson, 2011, 222). Revisorerna är kontrollorganet för de flesta associationsformer. Enligt lag så skall verksamheten idag

kontrolleras av en eller flera revisorer i flertalet aktiebolag, vissa ekonomiska föreningar och handelsbolag samt i bokföringsskyldiga ideella föreningar (Johansson, 2011, 207).

Ett aktiebolag är enligt lag inte pliktade att ha en revisor om det uppfyller högst ett av tre villkor. Det första villkoret som följer är att bolaget inte skall ha mer än tre anställda, i medelantal. Det andra villkoret är att bolagets balansomslutning inte skall uppgå till mer än 1,5 miljoner kr. Till sist handlar det tredje villkoret om nettoomsättningen som inte får uppgå till mer än 3 miljoner kr. Om bolaget inte önskar ha en revisor måste detta framgå i bolagsordningen (La Torre Ek & Persson, 2012, 26) Även små handelsbolag som inte uppfyller mer än ett av de ovanstående gränsvärdena samt ideella föreningar som inte är bokföringsskyldiga behöver inte ha någon revisor. Samtliga bolagsformer som inte har revisionsplikt kan givetvis ändå ha en revisor. De övriga bolagen måste ha revisor eftersom de har intressenter utanför företaget som behöver en tillförlitlig part som oberoende kan granska företagets verksamhet och därmed intyga att affärerna sköts och redovisas rätt (Johansson, 2011, 207-208).

Bilaga 2 Intervjufrågor

Företaget

Lite kort fakta om företaget idag, i Sverige.

Vad erbjuder ni för tjänster? Vilka avdelningar finns?

Vilka tjänster är som mest efterfrågade?

Anser du att ni har ett integrerat utbud av tjänster att erbjuda, ex helhetslösning?

Vad kan du se för generella förändringar i branschen?

Vilka är era främsta konkurrenter?

Vad gör er unika?

Kundsammansättning

Vad har ni för kunder?

Hur fungerar arbetsprocessen gentemot era kunder? Längd på uppdrag?

Vad har kunder för förväntningar på er?

Vilken typ av återkoppling vill kunderna oftast ha?

Vad tror ni att era kunder tjänar på att outsourca hela sin ekonomifunktion?

Händer det att kunder ändrar sina uppdrag?

Förändringar i branschen

Hur har slopandet av revisionsplikten 2010 påverkat er?

Hur har ert utbud av tjänster och kundsammansättning förändrats till följd av detta?

Om gränsvärdena skulle till att höjas vad tror du det skulle få för påverkan?

Har ni kunder som slopat revisionen till följd av lagen som nu efterfrågar andra tjänster?

Har ni insikt i EUs framtida möjliga reformer som rekommenderar renodlade revisionsföretag? Hur skulle detta komma att påverka er?

Vad har du för tankar om bokslutsrapporten? Kommer det till att bli alltmer vanligt, istället för revision?

Hur skulle detta komma att påverka er?

Hur har internet och online redovisningen påverkat er?

Bolagsverket anser att kvalitén på årsredovisningar har sjunkit sedan revisionsplikten avskaffades för mindre bolag, hur ser ni på det? Kan det finnas andra anledningar?

Varför tror ni att ett mindre aktiebolag idag väljer att ha en revisor?